

**Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství**

**KRIMINALITA
DĚTÍ A MLÁDEŽE VE STŘEDOČESKÉM
KRAJI
CHILDREN AND YOUTH CRIME IN THE
CENTRAL BOHEMIAN REGION**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Hykšová

Obor:	B 7505: VYCHOVATELSTVÍ
Typ studia:	Kombinované studium
Vedoucí práce:	PhDr. Jana Kohnová, Ph.D.
Rok odevzdání :	2013

Prohlášení

"Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Kriminalita mládeže ve Středočeském kraji zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny".

.....
Jana Hykšová

Poděkování

Děkuji PhDr. Janě Kohnové, Ph. D. za její odborné vedení, ochotu, cenné rady a podnětné připomínky ke zpracování této bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat ing. Bohumilovi Jakovci za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

Abstrakt

V bakalářské práci shrnuji některé poznatky dětské delikvence a reálné zjištění statistiky kriminality mládeže ve Středočeském kraji. Uvádím, kde je začátek dětské delikvence. Využila jsem statistiky Policie České republiky, kde jsou uvedeny skutečné počty dětí a mladistvých delikventů. Analyzuji kriminalitu mladistvých a dětí v roce 2000 – 2012 a popisuji aktuální vývoj. Naznačuji účinné formy pomoci dětem z neúplných rodin, rovněž i ostatním dětem, které pomoc potřebují. Prevence v širším slova smyslu je komplexní a ucelený proces omezování negativních jevů a odstraňování jejich příčin. Prevence v užším slova smyslu je proces omezování samotné kriminality. V bakalářské práci zdůrazňuji, aby nejenom rodina a škola, ale celá společnost se hlouběji zajímala o soustavné odstraňování kriminality.

Klíčová slova

Děti, mládež, trestný čin, delikvence, legislativa, policie, prevence trestných činů.

Abstract

This bachelor thesis deals with some knowledge of child delinquency and crime statistics to determine the fair youth in the Central Region. Mention where is the beginning of child delinquency. I used the statistics of the Police of the Czech Republic, where the actual number of children and juvenile delinquents. Analyzing juvenile delinquency and children in 2000 - 2012 and describes current developments. Suggesting effective forms of assistance to children from single-parent families, as well as other children who need help. Prevention in the broad sense is a complex and comprehensive process to reduce negative effects and eliminate their causes. Prevention in the narrower sense is the process of reducing crime itself. The work stress, not only to family and school, but the whole company is deeply interested in the systematic elimination of crime.

Key words

Children, youth, offense, delinquency, legislation, police, crime prevention.

Obsah

ÚVOD	1
1. VLIV SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ NA MLÁDEŽ	3
1.1 Škola	3
1.2 Volný čas	4
1.3 Média	5
1.4 Rodina	6
2. RODINA, JEJÍ FUNKCE A VÝZNAM	7
2.1 Vývoj rodiny	8
2.2 Partnerské vztahy	9
2.3 Současná rodina	9
3. SPECIFIKA KRIMINALITY MLÁDEŽE	11
3.1 Legislativa a protiprávní činy dětí a mládeže	12
3.2 Charakteristika kriminality dětí a mládeže	13
3.3 Stupně závažnosti jednání	14
3.4 Agresivita dětí a mládeže	15
4. KRIMINALITA MLÁDEŽE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	18
4.1 Děti a delikvence	19
4.2 Nejčastější delikty mladistvých	21
4.3 Skupinová trestná činnost	26
5. PREVENCE KRIMINALITY MLÁDEŽE, JEJÍ STRUKTURA, ÚROVEŇ <u>PREVENTIVNÍCH AKTIVIT</u>	28
5.1 Preventivní programy měst	28
5.2 Preventivní programy na školách pro děti a mládež	29
6. ANALÝZA KRIMINALITY MLÁDEŽE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	33
6.1 Aktuální vývoj kriminality mládeže	33
6.2 Reakce společnosti na kriminalitu mládeže	37
7. ODSTRAŇOVÁNÍ PŘÍČIN KRIMINALITY A JEJÍ OMEZOVÁNÍ	39
7.1 Profesionální pomoc dětem	39
7.2 Dětské domovy s ústavní péčí	41
7.3 Diagnostické ústavy	42
7.4 Výchovné ústavy	43
7.5 Vězení	43

7. 6 Výchovná opatření	44
7. 7 Ochranná opatření	45
7.8 Trestní opatření	46
7.9 Probační a mediační služba.....	46
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
Literatura.....	52
Právní předpisy	53
Ostatní zdroje internetové (internetové vnitřní policejní síť)	54
Seznam použitých zkratek	55
Seznam příloh	55

ÚVOD

Přechod společnosti k tržnímu hospodářství, otevření hranic s okolním světem, obrovský rozvoj techniky zejména v oblasti přenosu informací s sebou přinesl různé komplikace ve výchově mladé generace.

Cílem mé bakalářské práce je ukázat důležitost základních institucí, které zásadně formují osobnost mladého člověka. To je rodiny, školy a ostatních výchovných institucí i státních orgánů v ČR.

V dnešní době někteří rodiče nemají dost potřebného času na výchovu dětí. Rodinám hrozí finanční problémy, dochází často ke konfliktům mezi rodiči a dětmi, které vyúsťují v delikventní chování dětí.

Stává se stále častěji, že rodiče přijímají menší odpovědnost za výchovu svého dítěte a snaží se o to, aby tuto úlohu převzali jiné instituce – především škola. Je nutné konstatovat, že spolupráce rodiny a školy může velmi často problémům s dětmi předejít a zabránit jejich delikvenci.

K výchovným problémům dětí dochází i ve výchovných a diagnostických ústavech. Ústavní výchova je navrhována dětem, o které se rodiče patřičně nestarají, nezvládají jejich výchovu nebo děti nemají rodiče ani způsobilé opatrovatele.

Ochranná výchova je definována trestním zákonem a má izolovat ty, kteří se společensky nebezpečného činu dopustili.

Kriminalita je negativní jev, který provází každou společnost. Jak v naší republice, tak i v celosvětovém měřítku je problematika kriminality mládeže jednou z nejvážnějších společenských problémů. V současné době je této problematice věnováno hodně pozornosti a patří mezi hlavní ukazatele, které znepokojují naše občany.

Největší rozmach dětské delikvence a kriminality mládeže nastal po roce 1990. Tento rozmach nikdo nečekal a dodneška hledáme účinné nástroje, které by pomohly tento negativní nástup zmírnit a učinit taková opatření, která by pomohla jejich snížení. (Matoušek, 1993).

V dnešní době lze říci, že kriminalita dětí a mladistvých je silně medializována. Do roku 1989 se o dětské kriminalitě téměř nemluvalo. Na nárůst kriminality mladistvých má nesporně vliv celospolečenské klima, snížená funkčnost rodiny, neodpovídající vedení dětí ve škole, špatné naplnění jejich volného času zájmovými aktivitami, nevhodní kamarádi atd. V případech trestné činnosti dětí je třeba volat k zodpovědnosti zejména rodiče, obecně je nutné zaměřit komplexní prevenci na tento celospolečenský problém. Kriminalita mladistvých se vyvíjí v souladu s kriminalitou celé společnosti.

Problémy s narušenou mládeží mě zajímají, ale i celou společnost, proto jsem si zvolila téma „Kriminalita dětí a mládeže ve Středočeském kraji“, jako bakalářskou práci. Cílem mé práce je popsat a specifikovat delikvenci dětí a mládeže. Mládež je ohrožena sociálně patologickými jevy více než ostatní společnost. Tuto práci jsem zaměřila hlavně na popis a prevenci kriminality mládeže. Práce popisuje trestní odpovědnost organizací pracujících s mládeží a upozorňuje na trestní stíhání mladistvých. Zaměřuje se na prevenci patologických jevů, jako významný aspekt celého výchovného působení na mládež. Zaměření této bakalářské je na základní příčiny kriminality dětí a mládeže.

1. VLIV SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ NA MLÁDEŽ

Prostředí ve kterém dítě vyrůstá, může jeho vývoj významným způsobem ovlivnit. Aby se dítě mohlo vyvíjet, musí projevovat nějakou aktivitu. Reaguje na různé podněty. Získané zkušenosti jeho psychický vývoj vždy nějakým způsobem ovlivní. Mohou modifikovat způsob prožívání, regulovat rozvoj poznávacích schopností. Zkušenost může lidskou psychiku ovlivňovat kladně i záporně.

Psychický vývoj ovlivňují všechny složky prostředí, určitě ne ve stejné míře, ale rozdílným způsobem. Velmi důležité je prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, potřebuje míru stability, strukturovanosti a předvídatosti. Materiální prostředí ovlivňuje hlavně kognitivní vývoj. Na finančních podmínkách domova je závislý zejména vývoj malých dětí. Sociokulturní faktory jsou významné z psychického hlediska, protože přispívají k rozvoji specificky lidských projevů, jako je schopnost verbální komunikace, autoregulace a vlastního chování podle norem. Prostřednictvím sociálního učení se rozvíjí žádoucí způsoby chování. „*Význam sociálního učení pro normální psychický vývoj potvrzují případy dětí, které vyrůstaly mimo lidskou společnost a tudíž jí nemohly být ovlivněny*“. (Vágnerová, 2005, s. 17).

1.1 Škola

Škola je základní výchovně – vzdělávací institucí ve společnosti. Nese hlavní odpovědnost za úroveň, šíři a hloubku všeobecného i odborného vzdělání. Občané mají podle Ústavy nárok na plný rozvoj z hlediska svých vzdělávacích potřeb. Formy školní výchovy můžeme rozdělit do dvou základních skupin. První forma výchovy v rámci vyučovacího procesu a ta druhá forma prostřednictvím mimo vyučovacích aktivit. Obě se vzájemně prostupují, doplňují a integrují. Nejlepších výsledků je dosaženo jedine propojením obou forem. Další výchovné působení jsou společenské organizace, kulturní instituce, hromadné sdělovací prostředky.

Školní prostředí má vliv na utváření osobnosti mladého člověka. Vedle rodičů ovlivňuje život dítěte i osobnost učitele, kolektiv třídy, organizace práce ve škole,

soustava trestů a odměn, úroveň výchovné a vyučovací práce školy a různé mládežnické organizace. Nástupem do školy dítěti začíná dosud nepoznaný rozměr spočívající v jistém setrvačném rytmu. Dítě je nuceno pravidelně vstávat v určitou hodinu, účastnit se vyučování, věnovat svůj volný čas učení a dodržovat nová pravidla. Škola má připravit děti na život a měla by přispět k tomu, aby se děti v dospělosti do společnosti zařadily jako úspěšní jedinci. *„Vzdělání můžeme definovat jako systém vědomostí, dovedností, postojů, názorů a přesvědčení člověka a úroveň rozvoje jeho schopností, jichž se dosáhlo na základě cílevědomého výchovného procesu, a to ve školách, různými formami sebevzdělání a na základě praktické činnosti“.* (Dvořáček, 2009, s. 65).

1.2 Volný čas

Volný čas je dobou dobrovolné a svobodné volby činností. Děti ještě nemají dosti životních zkušeností, proto je žádoucí jejich volný čas pedagogicky ovlivňovat. Toto ovlivňování by mělo být citlivé a nenásilné, nesmí být v rozporu s principem dobrovolnosti. Volný čas dětí se liší od volného času dospělých svým rozsahem, obsahem i mírou záměrného ovlivňování. Mezi hlavní výchovné činitele volného času dětí patří rodiče, učitelé a vychovatelé. Velký vliv na volný čas mají vrstevníci. Děti svůj volný čas tráví v různých typech prostředí – ve školských zařízeních, dětských organizacích, na veřejných prostranstvích, doma a v jiných institucích. Volbu prostředí, kde se dítě po vyučování pohybuje, je nutné kontrolovat a promyšleně ovlivňovat. Vedení dětí ke správnému hospodaření s volným časem je součástí výchovy zdravého životního stylu. *„Způsob využívání volného času je jedním z ukazatelů životního stylu. Pojem životní styl je složitý, komplikovaný, zahrnuje množství jevů. Je ovlivňován velmi rozmarnými faktory, např. věkem jedince, jeho vzděláním, schopnostmi, zájmy, rodinným stavem, místem bydlení, zdravotním stavem, ekonomickou situací“.* (Hájek, Hofman, Pávková, s. 23).

Výchova ve volném čase je součástí výchovného působení v určité části lidského života. Dítě by mělo mít možnost si svobodně rozhodovat o volnočasových aktivitách, aby se mohlo rozvíjet a kultivovat svoje dovednosti a schopnosti. Volnočasové aktivity jsou rozděleny na:

- ✓ Spontánní aktivity jsou přístupny všem zájemcům a nemají stanoven čas ani na začátku ani ukončení.
- ✓ Zájmová činnost příležitostná zahrnuje organizované, jednotlivé vzdělávací aktivity. Jsou to například soutěže, turnaje, přehlídky a podobně.
- ✓ Zájmová činnost v pravidelných intervalech je jednou nebo několikrát týdně. Tato činnost je pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Jde například o tyto činnosti: sportovní, umělecké, výtvarné a podobně.

1.3 Média

Vliv médií na mládež i celou společnost je evidentní. Jejich působení je důležitým nástrojem socializace jednotlivce od útlého věku. Média a mediální komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, zážitků a poznatků. Žijeme v době, která je doslova prosáklá obrovským množstvím podnětů valících se na člověka. Dospívající mladý člověk je dychtivý po mediální komunikaci. Mnohdy nemá zájem, abychom autoritativně určovali, co z mediální produkce je pro něho vhodné a co mu naopak škodí.

Častější sledování televizního násilí může mít negativní následky s vyšším přijímáním agresivních postojů a agresivního chování. Vystavení dětí násilí v masmédií, obzvláště v nízkém věku, může mít škodlivé celoživotní následky. Agresivní návyky naučené v mládí, jsou základem pozdějšího chování.¹

Stále větší výhrady mají především odborníci, psychiatři, psychologové, pedagogové a kriminologové. „*Neblahý vliv skutečnosti, že televizní vysílání tvoří, pokud se výjimečných, mimořádných okamžiků týče, protipól běžnému dennímu životu, byl pozorován řadou psychiatrů*“. (Vlastník, 2005, s. 57). Televizní vysílání má značný vliv na děti a mládež, která tráví denně několik hodin jeho sledováním. Značná část mladé populace tyto volné chvíle nekompensuje dalšími volnočasovými aktivitami.

Masmédia ovlivňují osobnost člověka komplexně a ve všech jeho společenských rolích. Míra tohoto ovlivňování je individuální. Masmédiím snadno a nejvíce podléhají ti

¹ (Strategie prevence kriminality) Dostupné na: www.portal.cz/scripts/detail.php?id=21846

jedinci, kteří jsou na hranici či za hranicí sociální patologie, nacházejí se v pásmu snížené intelektové kompetence a nižší morální a estetickou úrovní. Svou roli zde sehrává i fakt, že prostřednictvím sdělovacích prostředků se k potenciálním pachatelům dostávají tipy na způsoby páchání trestné činnosti, její realizaci a také zahlazování stop při nelegální činnosti vznikající. (Vlastník, 2005, s. 55).

1.4 Rodina

Rodina je prvním základním životním prostředím člověka, které zároveň odráží problémy doby. Děti zde získávají zkušenosti od nejútlejšího věku až do dospělosti. Ovlivňuje citovou zralost dítěte, jeho sebevědomí a osobní stabilitu. Dítě se v rodině učí základním společenským a mravním pravidlům. Rodina tak plní výchovně vzdělávací funkci. Její další funkce je biologická, ekonomická, citová, dále musí pečovat o duševní a tělesné zdraví dítěte. Bohužel ne ve všech rodinách jsou tyto funkce naplněny. Mnoho rodičů dělá ve výchově chyby, které považuje za správný postup. Rodiče by měli od útlého věku dítěte budovat kladné vztahy mezi členy rodiny. Důležitý je vzájemný respekt mezi rodiči a dětmi.

V rodinách delikventních dětí a mladistvých se nachází více emočních poruch, duševních retardací různého stupně, alkoholismu a také kriminálních deliktů. Delikventní rodiny jsou často ve velmi špatném ekonomickém postavení, žijí ze sociálních dávek a mají pramalý zájem o řešení této situace. Nezřídka bývají manželství rodičů v takových rodinách nešťastná nebo dokonce rozvedená.

Aktuální vývoj za posledních 10 let je zaznamenán ve Středočeském kraji, jako pozvolný nárůst a mírný pokles kriminality dětí a mladistvých ze středních vrstev. Zvláště překvapivé je zvýšení kriminality mládeže z lépe situovaných rodin. Tento jev byl sledován zejména u dětí podnikatelů, kteří jsou časově zaneprázdněni. Společně strávený čas kompenzují poskytovanými prostředky. Většinou neexistuje zpětná kontrola nač byly prostředky použity. Otevírají se tím možné oblasti kriminality drogy, hrací automaty apod. (Svatoš, 2009).

2. RODINA, JEJÍ FUNKCE A VÝZNAM

Rodina po dlouhá léta představuje základní společenskou skupinu nejčastěji spjatou nejrůznějšími vztahy uvnitř nebo navenek. Úplná rodina by měla plnit funkce zabezpečující potřeby svých členů, ale i společnosti jako celku.

Rodina je společenská skupina, která je součástí státu. Tváří v tvář změnám trvá a poskytuje útočiště v nepohodě. Dává mu pocit určité jistoty spokojenosti a bezpečí domova v kruhu svých nejbližších. Představuje sociální zařízení, jehož primárním účelem je vytvářet svůj soukromý nikým nerušený prostor. „*Rodina poskytuje dítěti modely k napodobování a identifikaci. Předává mu základní model sociální interakce a komunikace v malé sociální skupině. Začleňuje dítě do určitého způsobu života a předává mu určité sociální požadavky a normy. Odměnami a tresty podporuje přijetí těchto požadavků a norem, jejich interiorizaci v chování dítěte. Tím dochází k socializaci dítěte v rodině, k jeho výchově. Různé rodiny přitom vybírají z makroprostředí různé momenty – různé modely, formy způsobu života, hodnotové orientace, názory*”. (Čáp, 1997, s. 272). Rodina je prvním zdrojem uspokojování základních potřeb. Také přináší jejich první omezování. Bez péče rodiny nebo institucí, které rodinu zastávají, by dítě nemohlo žít a vyvíjet se. Vliv rodiny působí silně na dětskou psychiku. Rodina může vývoj dítěte příznivě ovlivňovat, ale také může být brzdou vývoje. Může být původcem zanedbávání, utlumení, narušení vývoje schopností, charakteru, celé osobnosti dítěte.

Rodina dává dítěti první zkušenosti ze života. Učí ho, jak se lidé chovají jeden k druhému, jestli spolu spolupracují, pomáhají si nebo jsou navzájem agresivní. Poukazuje, jak lidé reagují, když se jim něco nedaří, když se dostanou do zátěžové situace. Dítě pozoruje a zároveň si ukládá v paměti, názory a postoje týkající se práce, volného času, kultury, vzdělání, morálních a jiných otázek, které jsou aktuální. Vnímá jaká povolání jsou pro něj žádoucí a jaká ne. Vytýčuje si svoje cíle v životě, z čeho má radost a uspokojení, které hodnoty vyznává či ne. (Čáp, 1993, s. 265 - 271).

2.1 Vývoj rodiny

Historicky starší rodina je více - generační. Rodiče žijí společně s dětmi, ale také s prarodiči a dalšími příbuznými osobami. U nás byla taková rodina ještě v první polovině dvacátého století.

Rodina v minulosti rodina zajišťovala reprodukci, narození dítěte a péči, ale byla ekonomickou často přímo výrobní jednotkou. Dětem i dospělým dávala každodenní ochranu a pomoc v životě. Kontrolovala chování a jednání všech členů rodiny. Zajišťovala dodržování společenských norem, osobní a emoční vztahy.

Ve druhé polovině dvacátého století prochází rodina velkými změnami. Rozšiřuje se stravování mimo rodinu a také další služby jsou postupně zajišťovány jinde. Začíná vzrůstat péče o školy a mimoškolní zařízení. Také volný čas mládeže se do značné míry realizuje mimo rodinu. Začíná docházet k pozvolnému prosazování individuálních zájmů nad zájmy rodiny.

Roku 1989 dochází k rozpadu komunistického bloku. Pod velkým vlivem politických a společenských změn se mění i chování obyvatelstva. Dochází ke snižování sňatečnosti a k nárůstu průměrného věku sňatku. Pomalu se začínáme přibližovat modelu moderní společnosti ve vyspělých státech západní a severní Evropy. (Čáp, 1993, s. 271).

Z hlediska biologického lze dnešní rodinu definovat jako instituci zajišťující lidskou reprodukci. Měla by zabezpečit udržení života početím a porozením nového člověka. Přináší prostor pro upevňování důležitých vazeb mezi dítětem a matkou, později mezi dítětem, otcem, sourozenci a ostatními členy rodiny. Funkční rodina dodává dítěti velmi silné životní zkušenosti. Biologicko-reprodukční funkce má velký význam pro společnost jako celek. Problém reprodukce a fungování rodiny v posledních letech je aktuálním tématem společnosti. Porodnost ovlivňuje celá řada faktorů, mezi biologické faktory náleží například zdraví dané populace, kalendářní věk rodičky nebo počet předchozích porodů. Rozhodující vliv má dnes pokročilá medicína a její vývoj, ale rozhodně prostředí a životní podmínky rodičky. Dobré biologické předpoklady pro

početí dítěte lze negativně ovlivnit špatným životním stylem, nevhodnou životosprávou, kouřením, alkoholem, drogami a další spoustou věcí.

2.2 Partnerské vztahy

Partnerství je vztah dvou jedinců. Velmi důležité je pro kvalitní a dlouhodobý partnerský vztah si dobře vybrat vhodného partnera. Volba dobrého partnera znamená větší záruku šťastného manželského soužití, ve kterém člověk miluje a je milován. Partnerské vztahy vždy byly a stále jsou zdrojem mnoha šťastných chvil a také mnoha nepříjemných problémů a krizí. Udržovat fungující partnerské vztahy rozhodně není nic jednoduchého a často to dá člověku pořádně zabrat. Aby vztah dobře a dlouho fungoval, je důležité nepolevovat a stále na něm pracovat.

Krize vztahu bohužel k partnerským vztahům prostě patří. Ne vždy se podaří na všem se domluvit a vše hned vyřešit k oboustranné spokojenosti. Společné překonání problémů utužuje partnerství a pomáhá budovat vzájemný respekt a důvěru. Někdy se to podaří.

Rozchod s partnerem je vždy velice nepříjemná záležitost, která přináší velké množství negativních emocí najednou. Málokdo se umí snadno a rychle vyrovnat s rozchodem. (Langer, Šteflíčková, 1996, s. 243).

2.3 Současná rodina

Současná rodina společně netráví dostatek času. Na své děti mají rodiče čím dál tím méně času. Nebezpečí vidíme v chronické zaneprázdněnosti („ted’ počkej, nemám na tebe čas“) předznamenává v řadě rodin terén psychické subdeprivace. O to více by mělo záležet na kvalitě společných chvil. (Vágnerová, 2005).

Mnoha rodičům chybí potřebná výbava a komunikativní dovednosti, jež by jim usnadnila smysluplné či oboustranně radostné trávení společného času s dětmi. Může chybět mladým rodičům ale i starším rodičům. Jde o neschopnost se vyrovnat se

zvláštními situacemi. Dlouhodobé nenaplnění potřeb dítěte, může poznamenat vážným způsobem vývoj dítěte v budoucnosti.

V současné době bývá rodina často velmi nestabilní, prochází krizí, která se projevuje například vysokou rozvodovostí. „Z uvedených a dalších výzkumů vyplývá, že *neúplná nebo disharmonická rodina je horším předpokladem pro vývoj dítěte než rodina úplná a harmonická, avšak není to jediný činitel a nepůsobí osudově, bez možnosti kompenzace jinými skutečnostmi*“. (Čáp, 1993, s. 275).

3. SPECIFIKA KRIMINALITY MLÁDEŽE

Trestní odpovědnost mladistvého začíná spácháním trestného činu. Mladistvý je trestně odpovědný po dovršení patnácti let. Plná trestní odpovědnost je po dovršení osmnácti let.

MLádež je ve společenských vědách mnohokrát spojována s různými věkovými kategoriemi. Široké rozpětí má pohled sociologický. Kriminologická literatura pod pojmem mládež zahrnuje tři věkové skupiny. První věková skupina jsou děti, druhá mladistvé a třetí mladé a dospělé. Pod pojmem dítě (osoba mladší než patnácti let) je terminologie užívaná trestním právem. Dítě je pojem, používaný Úmluvou o právech dítěte. Pojem mladistvý je trestně právní označující fyzickou osobu od patnácti do osmnácti let. Na trestání mladistvých se vztahuje zvláštní ustanovení i zvláštní způsob řízení a zachovává se, dokud pachatel nepřekročí devatenáctý rok svého života. Nezletilý je fyzická osoba do osmnácti let věku nebo která nenabyla zletilosti manželstvím. Pojem mladý dospělý používaný ve věkové kategorii od osmnácti let výše. Horní hranice je velmi volná, někdy do věku jednadvaceti let, jindy do věku čtyřiceti let, ale i do třiceti let. Osoba blízká věku mladistvého je chápána období mezi osmnáctým a devatenáctým rokem života fyzické osoby. (Zoubková, 2002).

Trestní činnost mládeže je jedním z nejzávažnějších problémů. Kriminalita mládeže je negativní sociální jev charakterizovaný porušováním právního řádu, jehož subjekty jsou mladí lidé. Trestní činnost mládeže je velmi vážným společenským problémem. Do budoucnosti by se jejímu snížení a omezování měla věnovat ještě větší pozornost než doposud. Základem boje s trestnou činností, jak je uváděno na začátku práce je výchova v rodině.

Příčiny delikvence mladistvých jsou obdobné jako u kriminality dospělých. Kriminalita mladistvých má do jisté míry i svá specifika, která vstupují do popředí hlavně ve velkých průmyslových městech. *„Mladiství delikventi pocházejí většinou z větších průmyslových okresů. V místě bydliště se projevují některé výrazné jevy sociální patologie a dezorganizace, jako nadprůměrný alkoholismus, kriminalita vůbec a kriminalita mládeže zvláště (vzhledem k poměrům v daném okrese)“.* (Osmančík,

Švancar, 1968, s. 141). U venkovských dětí a mládeže není tak velký výskyt kriminality ani alkoholové a nealkoholové toxikomanie. Je to vysvětlováno tím, že mladí lidé mají více povinností a větší rekreační využití. Lidé se zde vzájemně znají a je zde větší kontrola. (Osmančík, Švancar, 1968).

Nespolečenským jednáním mladých lidí je vandalismus nebo poškozování cizího majetku. Vandalové jsou většinou podprůměrné inteligence nebo pod vlivem alkoholu. Hlavním znakem vandalismu je ničivé chování jednotlivce nebo skupiny. Převážně jde o nesmyslné ničení materiálních hodnot. Konkrétní projevy vandalismu nás obklopují skoro všude, třeba ve formě ničení laviček, počmárané zdi a jiné. Vandalismus není programovaná trestná činnost, ale momentální impuls.²

3.1 Legislativa a protiprávní činy dětí a mládeže

V ustanovení § 1 zákona č. 218/2003Sb., jsou upraveny podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně, dále jsou zde uvedeny opatření za takovéto činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.

Čin jinak trestný se rozumí čin, který je v daném případě beztrestný, i když v jiném případě a za jiných okolností být trestným činem. Čin jinak trestný spáchá dítě mladší patnácti let, které není odpovědné pro nedostatek věku, jelikož jeho trestní odpovědnost začíná dovršením patnácti let.

Čin jinak trestný může spáchat osoba, která je tzv. nepříčetná a tedy není trestně odpovědná.

V ustanovení § 2 zákona č. 218/2003Sb., kde jsou vymezeny některé z pojmů protiprávní čin, kterým se rozumí provinění nebo čin jinak trestný, dále pojem mládeží se rozumí děti mladší patnácti let a mladistvý, dítětem mladší patnácti let se rozumí ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného, nedovršil patnáctý rok věku, mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok věku.

Vymezení některých pojmů:

² (Mládež a vandalismus) Dostupné na: www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus

Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí:³

- ✓ Mládeži děti a mladiství.
- ✓ Dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku.
- ✓ Mladistvým těm, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok nebo nepřekročí osmnáctý rok svého věku.

Podle tohoto zákona se dále rozumí:⁴

- ✓ Protiprávním činem provinění, trestný čin nebo čin jinak trestný.
- ✓ Opatřením výchovná opatření (§ 15 až § 20), ochranná opatření (§ 21 až § 23), trestní opatření (§ 24 až § 35), u mladistvých a ukládaná dětem mladším patnácti let (§ 93), přiměřená omezení a přiměřené povinnosti ve smyslu trestního zákoníku a trestního řádu nahrazují výchovná opatření.
- ✓ Orgány činnými podle tohoto zákona jsou policejní orgány, státní zástupci nebo soudy pro mládež.
- ✓ Soudem pro mládež zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech předseda takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu.
- ✓ Obecným soudem jiný senát nebo samosoudce téhož soudu nebo jiný soud, který neprojednává protiprávní činy mládeže.

3.2 Charakteristika kriminality dětí a mládeže

Charakteristika trestné činnosti dětí a mladistvých z hlediska kriminologie je v dnešní době velice obtížná. Přesto je snadněji odhalitelná od kriminality dospělých. Mezi specifické rysy trestné činnosti mládeže, které se odlišují od trestné činnosti dospělých je způsob provedení, který je určen stupněm duševního a tělesného vývoje.

³ Legislativa a protiprávní činy dětí a mládeže-[online].[cit.2012-05-14].Dostupné na: eagri.cz/publiweb/mze/legislativa/ostatni100303468.html

⁴ Legislativa a protiprávní činy dětí a mládeže-[online].[cit.2012-05-14]. Dostupné na: eagri.cz/publiweb/mze/legislativa/ostatni100303468.html

Kriminalita mladistvých je zpravidla páchána spontánně, bez přípravy, ve skupinách. Provedení má své typické zvláštnosti. Je to například brutalita, vandalismus a podobně.

Podle Konráda platí určité skutečnosti, které se odrážejí při páchání trestné činnosti mladistvých. Hledal rozdíly mezi kriminalitou dospělých a mladistvých.⁵

Patří mezi ně:

- ✓ Mládež páchá trestnou činnost většinou ve skupinách.
- ✓ Nedostatečná plánovitost spáchaného trestného činu.
- ✓ Záměrný výběr předmětu útoku je jiný než u dospělých.
- ✓ Projevuje se zbytečná agresivita, v některých případech umocněná návykových látek, zejména alkoholu.
- ✓ Trestná činnost je páchána většinou opakovaně stejným nebo obdobným způsobem.
- ✓ Předmětem útoku i předměty zájmu mladých pachatelů jsou přiměřeny jejich věku, někdy i bez ohledu na jejich hodnotu.
- ✓ Trestná činnost je páchána zpravidla živelně pod vlivem momentálně působící situace.
- ✓ Věci získané trestnou činností si zpravidla brzy po činu dělají.
- ✓ Rovněž zde hraje touha po dobrodružství svojí roli.
- ✓ Při opakované trestné činnosti za sebou zahazují stopy.

Kriminalita je úhrn činů uvedených v trestním zákoníku obvykle popisovaných podle prostoru, času, rozsahu, struktury a pohybu. V obecném slova smyslu je to zločinnost, tedy společenský jev, kterým se rozumí souhrn trestné činnosti.

3.3 Stupně závažnosti jednání

Podle stupně závažnosti trestného činu, kterým děti a mladistvý porušují normy, hodnotíme takové chování jako chování: disociální, asociální a antisociální. Závažnost chování obvykle stoupá s věkem a má také tendenci se prohlubovat.

⁵ (Konrát, 1994) a kol. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestních činů. Praha: Policejní akademie, s. 202-203

- ✓ Disociální chování: je nespolečenské, nepřiměřené chování, které se dá zvládnout pedagogickými postupy. Nejčastěji se objevuje v rodinné výchově či školní výchově. Jde o kázeňské přestupky proti školnímu řádu neposlušnost, vzdorovitost, negativismus, lži, výmysly a řada jiných drobných porušení normy.
- ✓ Asociální chování: je v rozporu se společenskou morálkou. Mladistvý tohoto jednání se výrazně odlišuje od společenského průměru. Porušuje společenské normy, ale nepřekračuje právní předpisy. Svým jednáním v důsledku škodí sám sobě. Mezi základní normy asociálního chování patří útky, toulky, záškoláctví, demonstrativní sebepoškozování, alkoholismus, tabakismus a jiné druhy závislosti. Asociální chování se zpravidla vyskytuje u dětí mladších.
- ✓ Antisociální chování: je závažné protispolečenské jednání. Zahrnuje veškerou trestnou činnost krádeže, loupeže, vandalství, sexuální delikty, zabití i vraždy. (Vantuch, 1990).

Prevence sociálních deviací:

- ✓ Terciální: pracuje s jedinci, kteří mají na kontě kriminální činy nebo berou drogy. Hlavní rolí prevence je ochrana společnosti, snižování následků. Instituce – Dropin, proti-alkoholové léčebny, nemocnice se speciálním oddělením psychiatrické léčebny, výchovné ústavy, diagnostické ústavy a vězení.
- ✓ Sekundární: pracuje se s mladými lidmi, kteří balancují na hraně kriminálního činu. Úkolem prevence je strhnout jedince na dobrou stranu. Instituce – sociální pracovníci, kteří chodí mezi rizikovou mládež, výchovné ústavy, pedagogicko-psychologické poradny, protidrogová centra, církevní charitativní organizace. Sekundární prevenci by měli vykonávat rodiče a učitelé.
- ✓ Primární: je to práce se sociálně zdravými jedinci, kteří nepáchají delikventní činnost. Prevenci by měli provádět hlavně rodiče, učitelé ale i celá společnost.⁶

3.4 Agresivita dětí a mládeže

⁶ (Kriminalita dětí a mládeže) Dostupné na: www.clanky.rvp.cz/clanek/o/n/1939. Prevence sociálních deviací

Jedním z ochranných mechanismů, jak zvládat náročné situace dnešních dětí, nejen ve Středočeském kraji, může být agrese. Dnešní děti určitě nejsou horší, než jsme byli my, ale je to právě svět, který je obklopuje, nevhodná výchova, nedostatek podpory a porozumění, uspěchanost doby a přemíra techniky z nich dělá jedince, kteří nejsou schopni se poprat s každodenní realitou. Tento svět je patologický, který vzbuzuje v dětech chování ve formě agrese, šikany, krádeží, lhaní, záškoláctví pouze formou obrany a projevem neschopnosti řešit náročné životní situace.

Stoupá procento dětí, které mají problémy se svým chováním, jak ve škole, tak mimo školní vyučování. Agresivita je do jisté míry charakteristický znak osobnosti jedince. Dítě s vyšší mírou agresivity je náchylné v různých situacích jednat agresivně. Děti s vyšší mírou impulzivity mají větší sklony k urážlivosti, vztahovačnosti, komunikace s nimi bývá často obtížná. Dítě s nízkou mírou agresivity je schopno ve vypjatých situacích kompromisu. Pravděpodobná příčina zvýšené agresivity u jedince je dědičnost. Myslím, že těžko můžeme chtít, aby se potomek silně agresivního otce choval jako andílek. Je třeba si uvědomit, že mnohé malé děti se agresivnímu chování učí od rodičů.

Dítě pro svůj vývoj potřebuje dobrý vzor hlavně u rodičů. Časté a zvláště neúměrné tresty vedou jen k osvojení si agresivního chování. Též násilí, které dítě vidí v rodině, chápe postupem času jako normu a není tedy důvod, proč by se tak nechovalo také. Ke zvládnutí agresivity je mocným nástrojem vhodné prostředí, které dokáže dítě formovat správným směrem.

Agresivita dítěte je chování, které je zaměřeno proti vrstevníkovi, které se projevuje útočností vůči druhému jedinci. Útok má uspokojit nějaké potřeby útočícího jedince. Agresivitu u dítěte může vyvolávat dosažení něčeho, co si velmi přeje. Často to není jen věc, ale je to touha po ocenění nebo uznání druhého.

Dělení agresí:

Fyzická aktivní přímá agrese – znamená bití oběti, fyzické ponižování nucením k ponižujícím úkonům, využívání převahy fyzické síly nad obětí. Ve školním prostředí se s touto agresí setkáváme ve formě šikany.

Fyzická aktivní nepřímá agrese – jedná se o najmutí jiného člověka k ublížení oběti. Původní agresor pouze přihlíží k ubližování oběti. Sám se na ubližování nepodílí.

Fyzická pasivní přímá agrese – fyzické bránění někomu v dosahování jeho cílů. Ve školním prostředí se jedná třeba o ničení pracovních podmínek. Tato agrese se většinou vyskytuje na středních odborných učilištích nejčastěji na odborném výcviku.

Fyzická pasivní nepřímá agrese – jedná se o odmítnutí splnění některých požadavků. Může jít o odmítnutí pomoci postiženému spolužáku, uvolnění místa v lavici a podobně.

Verbální aktivní přímá agrese – je to jedna z nejčastějších agresí ve škole. Může zde jít o sprosté nadávky, urážky, zneužívání a slovní ponižování. Je nutné poznamenat, že jedinci tuto agresi nepovažují za něco nenormálního. „*Vždyť dnes je normální, že si děti nadávají*“. (Martínek, 2009, s. 30).

Verbální aktivní nepřímá agrese – jde o rozšiřování pomluv, které ubližují jinému. Jedná se většinou o mírné psychické ubližování spolužákovi. Jedná se i o posměchy, třeba při zkoušení. Naprosto typickým příkladem této agrese je špatné napovídání spolužákovi při zkoušení.

Verbální pasivní přímá agrese – naprostá ignorace druhého. Odmítání odpovědět na pozdrav, na jakoukoliv otázku. „Napadený“ jedinec se stává pro agresora „neexistujícím“. Pokud má tento agresor větší vliv na kolektiv, může způsobit, že se s jedincem nebude naprosto nikdo bavit.

Verbální pasivní nepřímá agrese – znamená nezastat se někoho, kdo je nespravedlivě kritizován či trestán. V mnohých třídách jsou i problémovější žáci, kteří mají určité problémy s chováním. Tito žáci velice často bývají účastníky třídních šarvátek, stávají se pro třídu velice výhodní. Vše se na ně svede, nikdo ze třídy se jich nezastane. (Martínek, 2009).

4. KRIMINALITA MLÁDEŽE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Středočeský kraj jako vyšší územně samosprávný celek tvoří přes tisíc obcí na jejíž území žije více než milion obyvatel. Patří mezi čtyři nejlidnatější kraje, rozlohou 11 014 kilometrů čtverečních. Poloha kraje je ve středu republiky, v jeho v blízkosti je hlavním město Praha, která významně ovlivňuje jeho ekonomickou strukturu. Je zde 26 územně správních celků s rozšířenou působností. V kraji je nadprůměrně zastoupena průmyslová výroba. Je zde dlouhodobě nižší míra nezaměstnanosti proti republikovému průměru. Krajský úřad Středočeského kraje sídlí v hlavním městě Praze, která má taktéž statut kraje. V Praze rovněž sídlí některé další instituce kraje a jeho obcí. Přestože úbytek obyvatelstva přirozenou měrou je stálý, díky vysoké migraci celkový počet trvale vzrůstá.

Nejvíce trestných činů v ČR v roce 2012 bylo spácháno na území hlavního města Prahy a poté následuje území Středočeského kraje.⁷

⁷ (Strategie prevence kriminality) Dostupné na: www.zpravy.o.situaci.v.oblasti.vnitřni.bezpečnosti.a.veřejného.pořádku.na.území.čr.v.roce.2010-2012

4.1 Děti a delikvence

Nejpřekvapivějším novým trendem je velký nárůst kriminality ve Středočeském kraji u mladých lidí, kteří vyrůstají v úplné rodině. Toto dokládají statistiky kriminality pro Středočeský kraj.⁸ Příčina spočívá v tom, že rodina má na dítě menší vliv a stále větší vliv mají jiné skupiny, vrstevnické kolektivy, které neuznávají společenské normy. Z rostoucí kriminality mládeže lze obvinit přímo moderní společnost, která má problémy s vytyčením hranic dovoleného chování a s určením toho, co je společensky žádoucí. V průběhu dospívání je dítě vystaveno svodům a je málo příkladů, která cesta je ta správná. Snad každý z nás ví, že kriminalita mládeže u nás roste, ale už neví, jakých provinění se děti a mládež, hlavně dospívající chlapci dopouštějí. (Bouřa, 2007, s. 40 -60).

Příběh mladistvých delikventů ve Středočeském kraji:

Noční potulování po městě se neobešlo bez následků. Tři mladiství a dokonce jeden chlapec do 15 let se vloupali do zlatnictví. Aby se dostali snadno k lupu, rozbili výlohu dlažební kostkou. Uvnitř prodejny vzali dostupný lup v podobě prstýnků, zlatých řetízků a dokonce finanční hotovost. Čtveřice tímto jednáním způsobila škodu za tři sta dvacet tisíc korun. Policisté se o vloupání dozvěděli po zaznění signálu centralizované ochrany. Po krátké pátrací akci hlídka mladíky zadržela. Většina lupu byla u nich nalezena. Nejmladšího chlapce policisté předali rodičům a tři starší mladíci byli obviněni z krádeže a poškození cizí věci. Vzhledem věku pachatelů jim hrozí menší tresty odnětí svobody. Za krádež mohou jít do mírnějšího vězení maximálně na tři roky.⁹

Vznik tohoto delikventního chování může souviset také s nadměrným používáním návykových látek, alkoholem počínaje a s tvrdými drogami typu pervitinu či heroinu konče. Nemusí jít pouze o závislosti spočívající v užívání návykových látek, ale může být i závislost na výherních automatech, hazardních hrách, kostkách, skořápkách, ruletou a podobně. I když prodej alkoholu a cigaretových výrobků je

⁸ (Strategie prevence kriminality) Dostupné na: www.zpravy.o.situaci.v.oblasti.vnitřni.bezpečnosti.a.veřejného.pořádku.na.území.ČR.v.roce.2010-2012

⁹ (Policie České republiky) Dostupné na: www.policie.cz/clanek/kde-nas-najdete-79.aspx-g=v2hudW09MTA%D

osobám mladším osmnáct let zakázán, neustále se setkáváme s benevolencí prodejců, kteří tohoto zákazu nedbají. Stejně tak není dostatečně kontrolován přístup mládeže k výherním automatům.

Držení a distribuce drog je u nás zákonem zakázána. Přesto je alarmující stále se snižující věk, v němž se mladí lidé s drogami setkávají a konzumují je. Nebezpečí veškerých závislostí spočívá zejména v jejich destruktivním vlivu, který mohou na jedince mít. Nadměrným užíváním návykových látek dochází u konzumenta zejména k trvalému poškození tělesného i duševního zdraví, v důsledku čehož se postižený dostává svým asociálním a antisociálním chováním do konfliktů s okolím a nezřídká také se zákonem. *„Psychoaktivní látky mění nějakým, obvykle subjektivně žádoucím způsobem psychický stav. Vzhledem k tomu se na nich člověk může stát závislým. Závislost se projevuje silnou potřebou užívat tuto látku, kterou není takový jedinec schopen ovládat. Riziko vzniku závislosti na drogách je zvýšené v době dospívání. Neexistuje typická osobnost potencionálního narkomana, riziko vzniku závislosti posilující různé sociální i psychické faktory. Pomoc mohou poskytovat pouze specializované pracoviště, vychovatel nemůže zvládnout tento problém sám“.* (Vágnerová, 2000, s. 102). Nejčastěji se střet projevuje kriminální činností spojenou s opatrováním finančních prostředků na drogy. Finanční prostředky si mladistvý opatřují především krádežemi a vloupáním.

Typy závislostí: přehled typů závislostí na návykových látkách (Zvolský, 1997).¹⁰

Viz: Příloha č. 1

Zloději drahých kovů:

Kladenští policisté zadrželi tři mladistvé pachatele ze Slaného a Kladna. Na území okresu Kladno se dopouštěli krádeží drahých kovů a železného šrotu. Jednalo se opakovaně o svody z mědi a železné trubky z oplocení. Pachatelé se této majetkové trestné činnosti dopouštěli formou spolupachatelství od měsíce května do měsíce srpna 2012 a jsou podezřelí celkem z 19 skutků, při kterých byla způsobena škoda předběžně ve výši sto tisíc korun. Policisté tři podezřelé mladíky zadrželi a umístili do policejní cely. Po provedení prvotních procesních úkonů byli podezřelí propuštěni a nyní jsou

¹⁰ (P. Zvolský, Typy závislosti) Dostupné na: www.gabrielangel.estranky.cz/clanky/psychologie/muhlpacher—zavislosti.html

vyšetřování na svobodě. Všichni tři mladíci jsou podezřelí z trestného činu výtržnictví, krádeže a porušování domácí svobody.¹¹

Zloději v prodejních stáncích a prodejnách:

Šest mladistvých ve věku patnácti až osmnácti let se dopustili v okolí Prahy celkem dvanácti krádeží v prodejních stáncích nebo prodejnách. Pachatelé kradli peníze, potraviny, alkohol nebo cigarety. V jedné prodejně došlo k odcizení vystavení fotoaparátů a mobilních telefonů. Odcizili věci v hodnotě sto padesáti tisíc korun. Policisté je dopadli při poslední loupeži v novinovém stánku. Všichni byli obviněni ze spáchání provinění krádež.¹²

Kriminalita mladistvých je vyvolána nezájmem dosti často i materiální stránkou o sportovní nebo jiné činnosti. Velmi často se pohybují bez zájmu po ulicích a vymýšlí z nudy různé delikty. Platí o ní, že příležitost dělá zloděje. Delikty mládeže jsou také touhou po dobrodružství, snahou zahnat nudu, potřeba měřit si síly s dospělými, s celou společností. Svou sílu a odlišnost si dokazují i ničením – vandalismem.

4.2 Nejčastější delikty mladistvých

Podle průzkumu policie ČR Středočeského kraje typickým znakem delikvence dětí a mladistvých je skupinovitost, malá připravenost a promyšlenost. Je to dáno stupněm duševního a tělesného vývoje, zkušenostmi, vlastnostmi a motivy páčání trestného činu. Trestná činnost je většinou páčána živelně pod vlivem momentální situace.

Nejčastější delikty mladistvých jsou:¹³

- ✓ násilí proti jednotlivci či skupině
- ✓ opilství
- ✓ výtržnictví
- ✓ neoprávněné užívání motorového vozidla

¹¹ (Policie České republiky) Dostupné na: www.policie.cz/clanek/zloději-drahých-kovu-dopadeni.aspx

¹² (Policie České republiky) Dostupné na: www.policie.cz/clanek/kriminaliste-dopadli-pachatele

¹³ (Kriminalita mladistvých podle závažnosti) Dostupné na: www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus

- ✓ rozkrádání
- ✓ vandalismus
- ✓ toxikománie
- ✓ prostituce
- ✓ gamblerství

Násilí proti jednotlivci či skupině.

Násilí proti jednotlivci či skupině se může objevit, jako problém šikany. Šikana má dlouholeté kořeny, děti by nebyly dětmi, kdyby silnější nikdy neubližovaly slabším. Zlomyslnost a krutost jsou odvěké lidské nectnosti. Agresivita mládeže celkově stoupá, jak víme ze statistik násilných činů (viz. aktuální vývoj kriminality). Šikana je zvláštní případ dnešní agrese. Psychiatr Stanislav Grof říká: *„Krutost, se kterou lidé někdy jednají, není dost dobře vysvětlitelná jako reakce na cokoli, co dítě potká od narození. Žádná událost v běžném životě není podle něj tak zlá, aby se v ní dala hledat příčina brutality, s jakou se setkáváme třeba u některých sadistických vrahů. Jedině síla prožitků ve chvílích, kdy se lidský plod prodírá porodními cestami a přitom cítí, že mu jde o život, může prý vysvětlit hrůzy agrese, kterou je člověk schopen použít proti svému bližnímu: Když je člověk doopravdy zlý, tak vlastně znovu prožívá, aniž o tom ví, svůj porod a chová se, jako by mu šlo o život“.* (Říčan, 1995, s. 23).

Opilství.

Pití alkoholu je u mladistvých poměrně tolerováno. Mnohé diskotéky a posezení si bez přítomnosti alkoholu mladiství neumí ani představit. Vysoká míra přítomnosti alkoholu v krvi vyvolává nežádoucí účinky, zapříčiňuje různá vážná chronická onemocnění jater, ledvin, krevního oběhu a podobně. Také negativně působí na chování člověka, často ho dostává do situace spouštěcích mechanismů pro páchání trestné činnosti. *„Masově rozšířený a velmi starý kulturní jev, který má důsledky zdravotní (poškození tělesné a psychické narušení), sociální (postižení rodin, nutnost zřizovat péči), pracovní (pokles výkonnosti, absence v práci, úrazovost), ekonomické (výdaje za alkohol, které jim chybějí), právní (trestná činnost pod vlivem alkoholu, dopravní nehody)“.* (Bouřa, 2007, s. 11).

Výtržnictví.

Většinou vzniká v partách mladých delikventů. Jedná se třeba o ulamování částí soch, ničení, laviček, košů, značek, okrasných stromů, keřů a podobně.

Příklad školáků z Berouna:

Ve večerních hodinách se podařilo policii přistihnout skupinku starších dětí, pokoušejících se vyvrátit z uchycení různé dopravní značky. Děti si vůbec neuvědomily následky, které by mohly nastat v určité situaci. Dokud příslušné orgány značky neobnoví, hrozí nic netušícím řidičům velké nebezpečí, které může skončit tragédií.

Výtržnictví se současně dopustili dva mládenci z deváté třídy, kteří na parkovišti před obchodním domem zkoušeli přebíhat přes karoserie zde zaparkovaných vozidel. Naštěstí nestihli způsobit příliš velké škody, neboť shodou okolností byl na místě přítomen jeden ze strážníků v civilu, který jejich řádění rychle zastavil.¹⁴

Neoprávněné užívání motorového vozidla.

Základní rozdíl mezi trestným činem krádeže a trestným činem neoprávněného užívání cizí věci je v povaze pachatele z hlediska trvalosti присvojení si cizí věci. Neoprávněné užívání motorového vozidla je присвоенou věc užívat pouze dočasně. Tento trestný čin se většinou děje v partách mladistvých delikventů.¹⁵

Rozkrádání.

Pokud jde o trestný čin krádeže mladistvých, většinou se ho dopouštějí ve skupinách a často ve spojení s osobami mladšími patnácti let. Často se jedná o kapesní krádeže, ke kterým dochází v městské hromadné dopravě a na tržištích. Dále dochází ke krádežím v obchodních domech, přičemž zde odcizené věci jsou zpravidla určeny k prodeji a za utržené peníze si mladiství kupují drogy.¹⁶

Vandalismus.

Vandalismus je svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku či podobných statků, většinou pro vlastní potěšení nebo seberealizaci. Často chybí pro takový čin nějaký jasný motiv. Vědomě někomu ubližují pro svoji vlastní potěchu. Často k němu dochází pod vlivem alkoholu nebo drog. Vandalismus je spjat velice úzce s výtržnictvím, sprejerstvím a podobným negativním chováním. Hlavní příčinou těchto

¹⁴ (Výtržnictví) Dostupné na: www.mp.mmdcin.cz/?q=prevence.vandalismus-vytrznictvi

¹⁵ (Neoprávněné užívání motorových vozidel) Dostupné na: www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/kradez-neopravnene-uzivani-cizi-veci

¹⁶ (České vězenství) Marešová, IKSP Praha, 2011

jevů je, stejně jako prakticky ve všech ostatních případech konání zla, absence etiky (nauka o morálce) ve výchově dětí celkový pokles (a leckdy i téměř úplná ztráta) morálních hodnot v celé společnosti.¹⁷

Toxikomanie.

Typickým rysem dospívajících je tendence dosáhnout uspokojení svých potřeb bezodkladně a pokud možno bez vynaložení vlastního úsilí. Psychotropní látky mění nějakým, obvykle subjektivně žádoucím způsobem psychický stav. Jejich užití vyvolává příjemné pocity: uvolněnost, sebejistotu a štěstí. Zbavují člověka pocitu úzkosti, strachu a nejistoty. Mohou poskytovat něco pozitivního, ale bohužel pouze na začátku. Později jsou k udržení zdání normálního stavu. Toto si však žádný dospívající, který experimentuje s drogami, nepřipustí. „*Závislost lze definovat jako soubor psychických a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání drogy*“ (Vágnerová, 2000, s. 99).

Vývoj závislosti je ovlivněn osobními dispozicemi, užším a širším sociálním kontextem, frekvencí užívání, genetickými predispozicemi. Patří k tomu i samotná užívaná droga. Narkomanie a toxikomanie jsou pojmy, se kterými se setkáváme celosvětově. Dlouhodobým užíváním, jak už bylo poznamenáno, vzniká závislost somatická, nebo psychická. Může být kombinace obou.

- ✓ Závislost somatická - je definována adaptací organismu na používanou látku, kdy při jejím užívání dochází ke stavu, kdy se tato látka stane důležitou součástí látkové přeměny a kdy její vynechání vede ke vzniku abstinenčních příznaků.
- ✓ Závislost psychická – je myšleno zvláštní ladění psychiky, které nutí jedince k periodickému, nebo soustavnému používání látky. Uživatel tak činí proto, aby si navodil příjemný psychický stav nebo aby zabránil vzniku nepříjemných pocitů či rozlad. Je velmi zajímavé, že mnoho drogově závislých nemyslí pod pojmem příjemný stav euforii, či pocit blaženosti, ale nezřídka stav zcela opačný, vyjádřený pocitem velké úzkosti, k blízkosti smrti, pádu do hlubin.

¹⁷ (Vandalismus) Dostupné na: www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus

Závislost na drogách má své kořeny v droze samé, i v lidské osobnosti a dalších faktorech, kterými jsou: sociální prostředí, kulturní úroveň, stupeň zdravotního uvědomění, dostupnost drogy samé. Se vzrůstajícím počtem uživatelů nealkoholových drog je tedy nutné se zabývat i otázkami příčin vzniku drogové závislosti. Bezvýznamné nejsou ani vyvolávající faktory, mezi které patří nejrozmanitější, jak zátěžové, tak tělesné a psychické situace. S určitým zjednodušením lze označit čtyři základní faktory podmiňující vznik závislosti na droze: (Vantuch, 1990).

- 1) Droga – je základním, vyvolávacím faktorem závislosti. Aby se chemická látka mohla stát předmětem zneužívání, musí splňovat určité předpoklady, kterými jsou takové vlastnosti, aby byly schopny uspokojit požadavky toxikomana. Proto se zneužívají především psychotropní látky, které svým působením ovlivňují lidskou psychiku, a to jak ve smyslu útlumu, tak ve smyslu podráždění. Nelze však tvrdit, že se zneužívají jen psychotropní látky, chápeme-li lidský organismus, jako nedílný celek s psychosomatickými projevy. Zneužívají se dokonce i takové látky, které působí především na tělesné orgány, jejichž příkladem může být návyk na Insulin nebo vitamíny.
- 2) Osobnost - je dalším důležitým činitelem, který má vliv na vytvoření závislosti toxikomana na droze. Představuje spojení duševních a tělesných vlastností, vytvářených se v průběhu vývoje a projevujících se ve společenských vztazích. Osobnost začíná dozrávat v období puberty. Během života mohou vznikat různé situace, se kterými se musí každý jedinec vyrovnat a tato schopnost vyrovnávací je označována jako „kompenzace osobnosti“. Mladý uvažující člověk se většinou dovede s různými, tedy i negativními situacemi vyrovnat. Jsou však někteří mladí jedinci, u kterých tento kompenzační faktor selže místo odpovídajícího řešení je použito drogy.
- 3) Sociální prostředí – je třetím faktorem, neboť existenci člověka si nelze představit bez vazby na své specifické prostředí. Toto prostředí utváří osobnost, a tady může začít její porucha. Narušené rodinné prostředí, v některých případech různá sociální zařízení, často ve svém důsledku způsobují citovou deprivaci.

- 4) Spolupůsobící faktor – je to provokující vyvolávající činitel. Lze jsem zařadit skupiny vrstevníků „party“ vytváří možnosti snadné dostupnosti drogy. V partě se zvyšuje atraktivita, drogy poskytuje svým členům systém racionalizací, jež činí návykové chování přijatelnější. (Mečíř, 1989).

Prostituce.

Prostituce je poskytování sexuálních služeb za úplaty nebo jakoukoliv jinou protihodnotu. Je často označována jako „nejstarší řemeslo“. Prostituce je často doprovázena majetkovou, násilnou nebo mravnostní trestnou činností. Z právního hlediska provozování prostituce není trestné. Trestnými však mohou být související jednání krádeže, loupeže, nakažení pohlavní chorobou, ohrožení mravní výchovy mládeže v případě, že prostituce je vykonávána před dětmi a podobně.¹⁸

Gamblerství.

Gamblerství je považováno za patologickou psychickou závislost na lákavé představě rychlého zisku finanční částky nebo jiné hmotné výhry. Pravidla jsou nastavena, tak aby pro hráče byla z dlouhodobého hlediska nevýhodná. Hráči získávají závislost na hře, nejprve chtějí vyhrát, a pokud prohrají, snaží se získat své prohrané finance zpět a dále pokračují ve hře, čímž se vytváří bludný kruh. „*U mladistvých může vzniknout závislost na hře, nejčastěji na herních automatech. Je spojena s neschopností odolat nutkání ke hře. Hráč ztrácí motivaci ke školní práci i sociální zábrany: začíná podvádět a krást, aby měl prostředky ke hře. Spontánní náprava potíží není možná, gambler potřebuje odbornou péči*“. (Vágnerová, 2000, s. 105).

4.3 Skupinová trestná činnost

Při mém průzkumu na osobní dotazy rodičů v Kladenském okrese jsem zjistila, že rodiče se velmi často obávají, aby se jejich dítě nespojilo s nějakou závadnou partou. Tato obava je oprávněná, protože je obecně známo, že k určitým aktivitám, zvláště těm, které lze označit za protispolečenské, se dítě nebo mladistvý odhodlá pouze v partě. Parta totiž dodává chybějící sebevědomí. Před partou je dobré se ukázat, zajistit si v ní

¹⁸ (Prostituce) Dostupné na: www.nicm.cz/prostituce-legislativa

vlastní prestiž. Jinak řečeno, různé negativní projevy, kterých by se jedinec neodvážil, s vlivem party zesilují a vedou k nežádoucímu chování. Parta mívá svého „šéfa“, kterého její členové často poslouchají daleko víc než kohokoliv jiného. Jeho jakýkoliv zákaz, příkaz či uznání platí víc, než je tomu u rodičů nebo jiných vychovatelů. Parta splňuje jeden ze základních psychologických mechanismů, kterému se říká ztotožnění. V řadě případů může být ztotožnění pozitivní, například: „jsem členem slavného klubu“, „patřím do skautského oddílu“, kam mají přístup jen vybraní jedinci, kteří opravdu něco dovedou a umí. Takováto identifikace je vidět například na amerických středních nebo vysokých školách. Být členem určitého sdružení či klubu, znamená pro mladého člověka vysokou prestiž. Sám by leccos nedokázal, ale jeho klub už dokázal mnohé, je respektován, osvědčil se, a proto v budoucnosti bude respektován i on. *„Samotná existence part neznámá ještě pro mladé lidi nebezpečí a pakliže v nich vládne skutečně kolektivní a kamarádský duch, mohou přinést mnoho kladného pro rozvoj mravního vědomí a obohacení života svých členů“.* (Osmančík, 1968, s.132).

Daleko častěji dochází ke ztotožnění se skupinou mladých vrstevníků, kde jsou nahromaděné negativní aktivity. Asi těžko by byl osamělý jedinec například skinhead nebo jezdec na motocyklu opásaný řetězy, kterými tluče lidi kolem sebe. Ti potřebují svoji partu, potřebují se sdružovat a posilovat ve svých nezákonných činnostech. Svou činnost velmi často spojují s určitými pseudofilozofickými úvahami a názory. Spojuje je boj za přírodu, kterou sami ničí, boj proti etnickým skupinám, ale především boj za to, být v něčem výlučný.

Z pohledu kriminality mládeže nám ale dělají problémy spíše party, kde jsou zastoupeni mladí delikventi. U těchto part je daleko horší skutečnost, že delikventi z řad mládeže se pohybují mezi vrstevníky s podobnými asociálními charakteristikami v živelně vytvořených skupinách, v nichž jsou zakořeněny protiprávní normy chování. Z tohoto lze vyvodit, že kde selhává kladný vliv rodiny a školy, tam nastupuje vliv party. Party delikventů se skládají převážně z mladistvých chlapců přibližně stejného věku a teritorií bydliště. U dívek nedochází k tak častému sdružování. Většinou zastávají postavení jako partnerky ve smíšených skupinách. S partami úzce souvisí trestná činnost mladých lidí. (Osmančík, 1968).

5. PREVENCE KRIMINALITY MLÁDEŽE, JEJÍ STRUKTURA, ÚROVEŇ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT

Nejdůležitějším prostředkem sociální prevence je výchova dětí v rodině. Dalším důležitým prostředkem je škola. Můžou působit i jiné organizace státní i soukromé. Velmi vlivným nástrojem je sociální politika státu ovlivňující systém vzdělávání. Sociální politika má vliv na zaměstnanost, stabilitu rodiny, fungování policejního aparátu soudu a dalších institucí zabývajících se rizikovou mládeží. Důležitý význam mají regionální a lokální programy pro úžeji definované skupiny rizikových dětí nebo rizikové mládeže. Lokální, regionální nebo státní preventivní opatření mohou být efektivní, jsou-li založena na kvalifikované detekci problémů a je-li průběžně sledován jejich očekávaný vliv a neočekávané vedlejší účinky.

5.1 Preventivní programy měst

Plán prevence kriminality ve Středočeském kraji. Prevence kriminality mládeže v městě Benešov zahrnuje veškerá opatření ke snižování rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality mladistvých. Podstatným předpokladem fungování prevence kriminality je učinit z ní jeden z pozitivně vnímaných a prioritních zájmů společnosti. Toto pojetí prevence kriminality otevírá příležitosti pro zapojení co nejširšího okruhu občanů do nejrůznějších preventivních aktivit. Součástí plánu prevence kriminality mladistvých je snaha o to, aby v názorech a postojích občanů představovala prevence kriminality žádoucí aktivitu, která má dostatečně konkrétní obsah a kterou mohou občané sami svým jednáním významně pozitivně ovlivňovat a podporovat. Také hlavním úkolem obce je, na základě tohoto dokumentu, realizovat preventivní politiku v rámci svého území, koordinovat a zabezpečovat prevenci kriminality mladistvých.

K vytvoření Plánu prevence kriminality města Benešov byla zvolena metoda komunitního plánování, moderní metoda, která směřuje ke zmapování současného stavu prevence kriminality mladistvých ve městě Benešov a současně ke zmapování potřeb

nebo chybějících článků v systému prevence kriminality na území města. Zásadním podkladem pro zpracování Plánu prevence kriminality mladistvých města Benešov je bezpečnostní analýza a sociodemografická analýza, která zpracovává faktory ovlivňující výskyt sociálně nežádoucích jevů v obci.¹⁹

5.2 Preventivní programy na školách pro děti a mládež

Minimální preventivní programy Středočeského kraje, které probíhají na školách ve Středočeském kraji, vychází z pokynů MŠMT, č. j.20 006/007-5, který do prevence sociálně patologických jevů zařazuje:

- ✓ užívání návykových látek (tabakismus, alkohol, omamné a psychotropní látky).
- ✓ HIV/AIDS a další infekční nemoci související s užíváním návykových látek.
- ✓ Kriminalitu.
- ✓ Virtuální drogy.
- ✓ Záškoláctví.
- ✓ Šikanu a jiné násilí, rasismus, xenofobii a intoleranci.

Primární prevence se dále zaměřuje na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- ✓ Domácího násilí.
- ✓ Týrání a zneužívání dětí.
- ✓ Ohrožování mravní výchovy mládeže.
- ✓ Poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

V souladu se strategií prevence sociálně patologických jevů je i na některých školách ve Středočeském kraji realizován minimální preventivní program. Na jeho realizaci se většinou podílí celý pedagogický sbor a další instituce, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů.

Cíle:

Cílem minimálně preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si budou vážit svého zdraví,

¹⁹ (Prevence kriminality mládeže) Dostupné na: www.Benešov-city.cz/VismoOnline

bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti. Pedagogové vedou studenty k osvojování mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Minimálně preventivní programy jsou zaměřeny dlouhodobě na komplexní působení osobnosti vychovávaného na jeho informovanost, pomoc při řešení problémů, spolupráci s rodiči, s organizacemi a úřady. Tento program vede žáky k sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, poznání sebe samotného, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek.

Hlavním cílem je snížit počet pravidelných kuřáků a dále předcházet prvním zkušenostem s kouřením. Dále je program zaměřen na preventivní užívání dalších návykových látek, šikany, poruch příjmu potravy, choroby AIDS, bezpečnost na silnici a na zdravý životní styl. Program u žáků rozvíjí sociální, osobní a komunikativní kompetence.

V tomto programu by se převážně mělo zaměřit na:

- ✓ Upevnění základních návyků – hygiena, životospráva.
- ✓ Zaměření pozornosti na žáky, kteří mají problémy s učením a pokud možno včas odhalit.
- ✓ Programy aktivního sociálního učení, které vyžadují skupinové formy práce.
- ✓ Poskytování informací studentům v rámci výchovně vzdělávacího procesu, informace týkající se zdraví, zdravého životního stylu a primární prevenci sociálně patologických jevů (záškoláctví, agresivita, vulgarismy, šikana, kouření, alkohol a další).
- ✓ Poradenskou činnost přímo ve škole.
- ✓ Zaměřit se na takové chování žáků, které by mohlo poukazovat na problémy ve skupině (například šikana) a vzniklou situaci vhodně řešit.
- ✓ Zaměřit se na komunikaci mezi žáky nejen v rámci školy, ale i v okolí.
- ✓ Pravidelně komunikovat a spolupracovat s rodiči.
- ✓ Nabídku volno-časových aktivit, realizovaných přímo ve škole nebo mimo školu.
- ✓ Včasné upozornění na nevhodné sociální prostředí v rodině.
- ✓ Zaměřit se na komunikaci a spolupráci mezi žáky a pedagogy.

- ✓ Zaměření se na propagaci zdravého životního stylu.

Žáci by měli mít základní informace o návykových látkách a jejich vlivu na zdraví člověka. Měli by znát důležitá telefonní čísla. Vědět, kde získat důležité informace a odbornou pomoc. Umět vhodně komunikovat a spolupracovat s vrstevníky. Zvládat řešit konflikty v kolektivu, také umět odmítat. Vědět, jak se chovat ve společnosti a mít základní znalosti o sexuálním životě i o riziku s ním spojeným.

Vypracované preventivní programy na některých školách.

Aktivita pro studenty:

- ✓ Besedy s policií ČR.
- ✓ Exkurze.
- ✓ Turistické, sportovní, resocializační pobyty, lyžařské, vodácké, plavecké kurzy.
- ✓ Ekologické aktivity.
- ✓ Další akce dle aktuální nabídky.

Volno-časové aktivity na školách:

- ✓ Výuka cizích jazyků.
- ✓ Posilovna.
- ✓ Hip-hop.
- ✓ Keramika.
- ✓ Zumba.

Aktivita pro rodiče:

- ✓ Seznámení se školou a jeho učitelským sborem.
- ✓ Metodická pomoc rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami.
- ✓ Obecné informace o drogách.
- ✓ Informace rodičům i studentům o způsobu řešení přestupků, seznámení se sankcemi za porušení školního řádu.
- ✓ Spolupráce s rodiči, jejichž dítě má nějaký problém.

Spolupráce s odborníky:

- ✓ Okresní metodik primární prevence.
- ✓ Pedagogicko-psychologické poradny.
- ✓ Člověk v tísni.
- ✓ Policie ČR.

Metody:

- ✓ Metody aktivního sociálního učení – komunikace, řešení konfliktů, psychosociální hry.
- ✓ Řízení diskuze o různých společenských problémech.
- ✓ Exkurze, sportovní soustředění, turistické kurzy, lyžařské kurzy, zájezdy.
- ✓ Individuální přístup k žákům.
- ✓ Besedy, přednášky s odborníky.
- ✓ Samostatné práce – vyhledávání informací v odborné literatuře, tisku, na internetu.
- ✓ V rámci občanské nauky ve škole – sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání nabízení drogy.
- ✓ Nabídka volno-časových aktivit.

Vzdělávání pedagogů:

- ✓ Účast školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogů na seminářích, přednáškách, akreditovaných kurzech k problematice zdravého životního stylu, komunikace řešení šikany, závislostí a dalších problémů.
- ✓ Samostudium – metodické materiály, odborná literatura, tisk, internet a podobně.

Programy ve školách:

- ✓ Lyžařský výcvik, sportovní kurzy – využití jiného prostředí. Žáci tráví týden mimo domov a ve stejném kolektivu. Dochází k dokonalejšímu poznání žáků navzájem a vytvoření vhodnějšího sociálního klimatu.
- ✓ Projekty „Pod jednou střechou“ – jedná se o projekty, které zajišťují Magistráty města. V projektu je zahrnutý soubor sportovních aktivit – plavání, lanové centrum, in-line brusle, motokáry, a jiné.
- ✓ Školní parlamenty – zástupci školního parlamentu zajišťují prostor pro komunikaci mezi žáky, učiteli, veřejností a podílejí se na chodu školy.
- ✓ Schránka důvěry – slouží k tomu, aby se žáci mohli vyjádřit k situacím ve škole, dále k podání dotazů na vedení školy, k podání stížnostem, k vyjádření nesouhlasu a k problémům jiným.²⁰

²⁰ (Preventivní programy na školách) Dostupné na: www. Odborné učiliště a Praktická škola Kladno Vrapice

6. ANALÝZA KRIMINALITY MLÁDEŽE VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Stav kriminality dětí a mladistvých ve Středočeském kraji bude porovnáván s dobou před deseti lety až po současnost. Prognózy změn jsou dokladovány statistickými údaji Policejního prezidia. Statistické údaje o kriminalitě dětí a mládeže jsou děleny do dvou kategorií. Na údaje o trestné činnosti dětí tj. osob mladších patnácti let a údaje o trestné činnosti mladistvých tj. osob ve věku od patnácti do osmnácti let.

Kriminalita dětí a trestní postih mladistvých ve Středočeském kraji jsou v materiálech obou resortů evidovány, zpracovány a vyhodnoceny vždy zvlášť. Především proto, že trestná činnost dětí a mladistvých se ve více ohledech od sebe liší. Trestná činnost mladistvých se velmi těžko vyšetřuje a postihuje. Latence u kriminality mladistvých se odhaduje jako větší než část evidované kriminality a její morální následky jsou považovány za společensky závažnější než u dospělých.

6.1 Aktuální vývoj kriminality mládeže

Aktuální vývoj kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji od roku 2000 do roku 2012. Následující tabulky a grafy jsou zpracovány ze statistik Policie ČR. Ukazují věkové složení policií stíhaných a vyšetřovaných pachatelů trestné činnosti dětí a mladistvých.

První tabulka s grafem ukazuje celkový stav kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji od roku 2000 do roku 2012. Poukazuje na spáchání skutků nezletilých od jednoho roku do čtrnácti let, mladistvých od patnácti do sedmnácti let, dětí od jednoho roku do sedmnácti let. Dále stíháno vyšetřováno nezletilých od jednoho roku do čtrnácti let, mladistvých od patnácti do sedmnácti let.

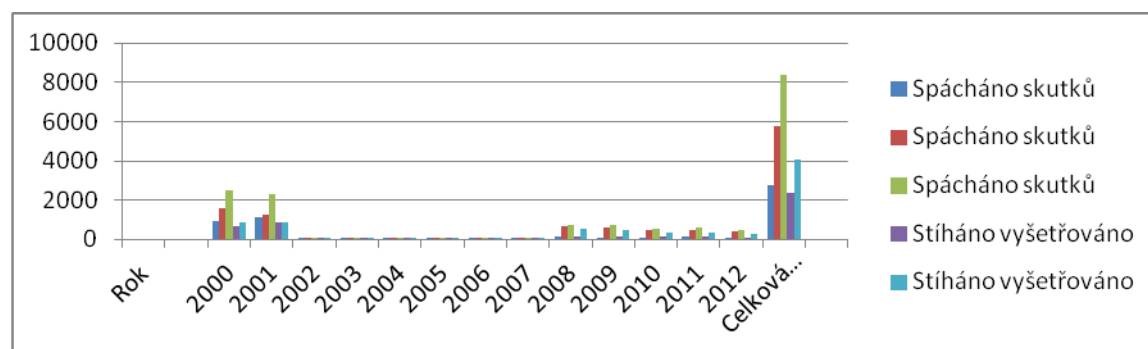
Druhá tabulka s grafem ukazuje nejvyšší stav kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji v období od roku 2000 do roku 2012.

Třetí tabulka s grafem ukazuje nejnižší stav kriminality dětí a mládeže ve Středočeském kraji v období od roku 2000 do roku 2012.

Tabulka č. 1

Kraj Středočeský: celkový stav kriminality dětí a mládeže od roku 2000 do roku 2012.

Rok	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno		Celkem ročně
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	
2000	929	1611	2490	688	901	6619
2001	1115	1255	2338	862	887	6457
2002	51	66	112	39	45	313
2003	21	71	88	27	57	264
2004	27	24	48	17	20	136
2005	15	34	48	10	45	152
2006	8	41	49	8	37	143
2007	11	47	57	10	39	164
2008	146	649	769	171	552	2287
2009	109	607	710	153	497	2076
2010	114	467	575	127	324	1607
2011	133	494	618	151	343	1739
2012	92	410	498	99	303	1402
Celková kriminalita	2771	5776	8400	2362	4050	23359

21

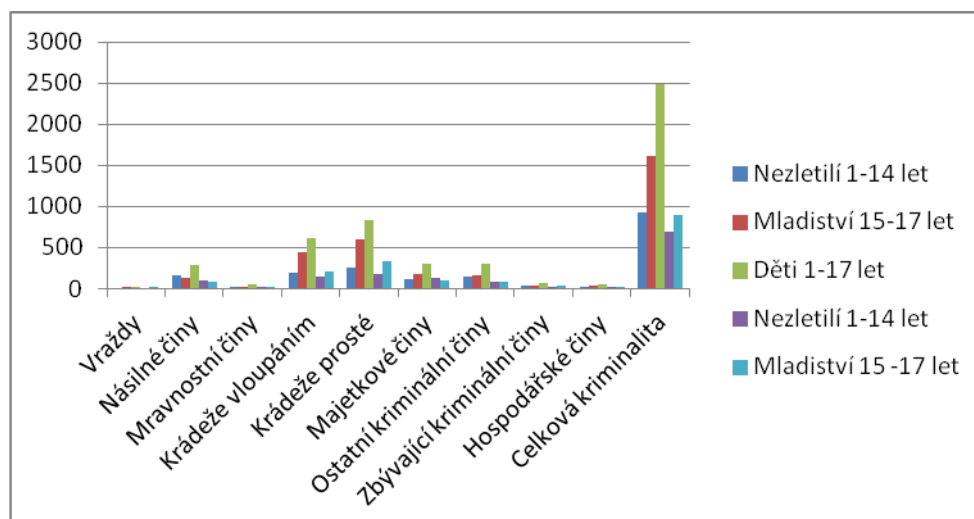
Z této tabulky s grafem je patrné, že nejvyšší kriminalita dětí a mládeže byla v roce 2000, 2001, 2008, 2009. Mírné snížení kriminality je v letech 2011, 2008, 2012. Nižší stav kriminality je v letech 2002, 2003, 2007. Nejnižší stav kriminality je v letech 2004, 2006, 2005.

²¹ (Policejní prezidium ČR) Dostupné na: www.cz/clanek/-statistické-prehledy-kriminality-za-roky-2000až2012.asp

Tabulka č. 2

Kraj Středočeský: nejvyšší stav kriminality dětí a mládeže v období od roku 2000 do roku 2012 byl v roce 2000.

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let
Vraždy	0	1	1	0	1
Násilné činy	164	124	282	99	86
Mravnostní činy	19	26	45	19	18
Krádeže vloupáním	187	438	608	148	215
Krádeže prosté	253	594	826	178	340
Majetkové činy	118	183	296	131	106
Ostatní kriminální činy	141	167	308	84	81
Zbývající kriminální činy	30	36	66	27	40
Hospodářské činy	17	42	58	2	14
Celková kriminalita	929	1611	2490	688	901

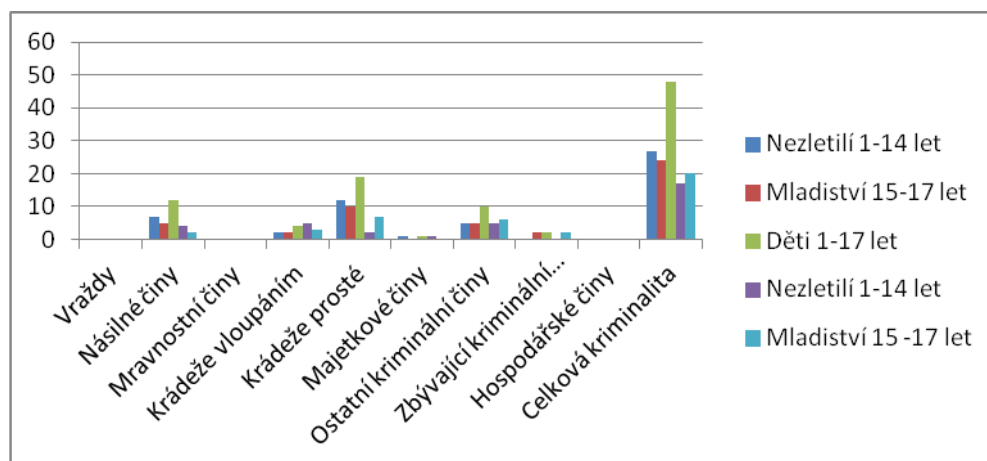

²² (Policejní prezidium ČR) Dostupné na: www.cz/clanek/-statistické-prehledy-kriminality-za-rok-2000.asp

Tabulka č. 3

Kraj Středočeský: nejnižší stav kriminality dětí a mládeže v období od roku 2000 do roku 2012 byl v roce 2004.

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	7	5	12	4	2
Mravnostní činy	0	0	0	0	0
Krádeže vloupáním	2	2	4	5	3
Krádeže prosté	12	10	19	2	7
Majetkové činy	1	0	1	1	0
Ostatní kriminální činy	5	5	10	5	6
Zbývající kriminální činy	0	2	2	0	2
Hospodářské činy	0	0	0	0	0
Celková kriminalita	27	24	48	17	20

²³ (Policejní prezidium ČR) Dostupné na: www.cz/clanek/-statistické-prehledy-kriminality-za-rok-2004.asp

Počet evidovaných trestných činů od roku 2000 hodně klesá největší pokles v roce 2004 a poté se mírně zase zvyšuje.

Podle mého zjišťování u policie ČR ve Středočeském kraji do roku 2000 byl nižší počet policistů a tím byla i nižší prevence kriminality dětí a mládeže. Prevence kriminality zahrnuje soubor nerepresivních opatření, tedy veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromými subjekty směřující k předcházení páchaní kriminality a snižování jejich obav z ní.

Od roku 2000 bylo přijímáno více policistů do služebního poměru a tím byla větší prevence kriminality mládeže. Od roku 2004 byl tak zvaný stop stav přijímání nových policistů z důvodů finančních. Policejní složky tak nemůžou dobře zvládat prevenci a tuto situaci.

Další zpracované tabulky a grafy jsou po roce a znázorňují typ spáchaného činu. Jedná se o tyto činy: vraždy, násilné činy, mravnostní činy, krádeže vloupáním, krádeže prosté, majetkové činy ostatní kriminální činy a zbývající kriminální a hospodářské činy.

Viz: Příloha č. 2 až 12

6.2 Reakce společnosti na kriminalitu mládeže

Delikventní chování je u mládeže rozšířené. Ve Středočeském kraji průzkum zaznamenal nové trendy ve vývoji kriminality mladistvých. Snižuje se průměrný věk pachatelů, roste brutalita trestných činů, objevují se nové druhy kriminality.²⁴

Většina mladistvých je ve Středočeském kraji odsouzena k trestu odnětí svobody, dostává trest podmíněný. V současné době odborníci šíří uplatnění takzvaných alternativních sankcí, jakými jsou veřejně prospěšné práce, peněžitě tresty, výchovná opatření a podobně. Měl by být vytvořen i speciální systém pro zacházení s mladistvými, kteří jednak spáchali trestný čin a jednak jsou závislí na alkoholu nebo nealkoholových látkách. Odborníci usilují o zřízení specialistů pro mládež na všech

²⁴ (Policejní prezidium ČR) Dostupné na: www.cz/clanek/-statistické-prehledy-kriminality-za-roky-2000až2012.asp

úrovních státních zastupitelství a zřízení specializovaných senátů pro mládež. Ustanovit specializované soudce na všech stupních našeho soudnictví.²⁵

Naše společnost má zájem, aby uchránila budoucí generaci před rizikem kriminální kariéry. Velkou pozornost věnuje nynější společnost závažným deliktům. Společnost přijímá mnoho nejrozumnějších preventivních i represivních strategií.

²⁵ (Policejní prezidium ČR) Dostupné na: www.cz/clang/-statistické-prehledy-kriminality-za-roky-2000až2012.asp

7. ODSTRAŇOVÁNÍ PŘÍČIN KRIMINALITY A JEJÍ OMEZOVÁNÍ

Pro ohroženou mládež jsou v okresních městech Středočeského kraje protialkoholní zdravotnické ambulance. Ordinační doba je několik hodin v týdnu. Je možné se na ně obrátit s problémem jakékoliv závislosti i drogové. Větší města mají zřízena zvláštní kontaktní centra a na ně navazují zařízení pro léčbu mládeže závislé na alkoholu nebo drogově závislé. Alkoholové nebo drogové závislosti se také léčí v některých psychiatrických léčebnách, nebo na specializovaných odděleních některých velkých nemocnic. Na léčbě se podílejí psychologové, psychiatři, zdravotní sestry někdy dokonce sociální pracovníci.

7.1 Profesionální pomoc dětem

Krizová centra jsou ve větších městech zřízena pro kontakt s mladistvými, kteří se dostali do životních problémů. Je při nich obvykle zřízena i telefonní linka důvěry. Mohou je kontaktovat i rodiče, kteří mají problémy s dětmi nebo dospívající mládeží. V některých krizových centrech je možnost několikadenního pobytu na lůžku. Kromě psychologů, psychiatrů a zdravotních sester zde pracují zaškolení dobrovolní pracovníci.

Některá města například Kladno, Benešov, Beroun, Rakovník má i oddělení dětské a dorostové psychiatrie pro ambulantní péči. Jsou zde i dětské psychiatrické kliniky poskytující lůžkovou péči. Rovněž zde pracují psychiatři, psychologové, zdravotní sestry a sociální pracovníci.

Psychiatři a psychologové mají většinou soukromé ambulance, někteří mají smlouvu uzavřenou se zdravotními zařízeními, péče je tak kryta ze zdravotního pojištění. V ostatních ambulancích je nutno platit.

Hnutí svépomocných skupin v dnešní době patří k sociální inovaci. Je založena občanskou svépomocí při sdílení a řešení nejrůznějších problémů. Skupiny lidí malé nebo velké se shromažďují na dobu několika hodin obvykle jednou týdně a diskutují spolu. Velká část těchto skupin jsou skupiny rodičů, kteří si nevědí rady s dítětem, které

- ✓ jen dospívá
- ✓ holduje alkoholu, bere drogy
- ✓ má nějakou duševní poruchu
- ✓ má snížené mentální schopnosti
- ✓ má vážnou tělesnou nemoc
- ✓ stalo se příznivcem náboženské sekty
- ✓ dostalo se do diagnostického, výchovného ústavu nebo vězení

Do prevence kriminality jsou zahrnuta i některá města vybraná ze Středočeského kraje. Zabývají se „komplexním součinnostním programem prevence kriminality mládeže“, na místní úrovni, který řídí MVČR. Pořádají prezenční akce bezpečnostních složek. Cílem svépomocných skupin je spolupráce strážníků městské policie, hasičů, policistů, nepochybně záchranářů. Informují občany města o bezpečném chování v určité oblasti: násilí, majetkové trestné činnosti a podobně. Jde o tyto města Rakovník, Beroun, Příbram, Mladá Boleslav, Kolín.

Ve vybraných městech jsou zřizována občanská sdružení. Například „Děti Naděje“. Občanské sdružení se hodně věnuje práci, která souvisí s dětmi a mládeží, jako prevenci proti kriminalitě a drogám. „Dítě Naděje“ zpravidla má sídlo na některých městských úřadech ve Středočeském kraji²⁶ (městský úřad Beroun, Kladno, Slaný). Dále jsou zřizovány kluby: „Sklep“ je součástí služeb poskytovaných mladým drogovým experimentátorům. Klub „Ozvěna“ je zaměřen na skupinovou práci s žáky ZŠ, na primární prevenci rizikového chování.

Tyto uvedené kluby v některých městech Středočeského kraje se zabývají komplexním programem kriminality mládeže v příslušném regionu a pomáhají předcházet vážným krizím ve výchově mládeže. Rovněž významnou úlohu plní tzv. krizová centra ve větších městech, kde fungují linky důvěry, včetně pedagogicko-psychologických center. Léčebny drogových závislostí dostupné na:²⁷

²⁶ Dostupné na: (www.cizinec.com/deti-nadeje/deti-nadeje-promo-2003.htm)

²⁷ Dostupné na: (www.antidrog.webzdarma.cz/lecebny.htm)

7.2 Dětské domovy s ústavní péčí

Dětské domovy s ústavní péčí jsou školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy většinou dětí do 18 let. Mezi větší zařízení ve Středočeském kraji patří i dětský domov s ústavní péčí Ledce. V tomto zařízení se pečuje o děti s nařízenou ústavní výchovou nebo s předběžným opatřením a o děti nacházející se přechodně v sociální nouzi.

Děti jsou v šesti rodinných skupinách. Kapacita dětského domova je 48 dětí. Práce vychovatelek je tady velice náročná. V jejich práci je posiluje myšlenka, že děti, které již umí nebo je teprve naučí péči a pomoc přijímat, tu s nimi prožijí šťastné dětství. Jsou i zde děti, které jsou velmi silně ovlivněny závadným rodinným prostředím, že se ani nechtějí učit přijímat pomoc vychovatelek.

Součástí tohoto dětského domova je základní škola a praktická základní škola speciální. Tyto děti se snaží vychovatelé i učitelé co nejlépe připravit na budoucí život. Jsou zde vybudovány čtyři startovací byty, pro odcházející děti.

Můj průzkum v tomto zařízení na budoucí povolání dětí: Ředitel Mgr. Roman Pejša mi sdělil, že asi 70% dětí dosáhne výučního listu, 20-25% dosáhne úplného středoškolského vzdělání a minimální procento vysokoškolského vzdělání. Toto jsem zjistila i v podobných zařízeních Středočeského kraje.

Na položenou otázku dětem jaké povolání chtějí děti vykonávat, jsem zjistila tuto skutečnost: kuchař, malíř, elektrikář, pečovatelka, prodavačka, květinářka nebo aranžérka. Náročnější povolání, jako je třeba zdravotní sestra, sekretářka, asistentka, projektant a podobně se vyskytuje v malém měřítku. Průměrný plat si představují kolem dvaceti tisíc. Většinou každé s dětí by chtělo mít svojí rodinu a hezké bydlení.

Tyto dětské domovy s ústavní péčí ve Středočeském kraji jsou zřízené podle školského zákona č. 561/2004Sb. a zákona o výkonu ústavní a ochranné výchovy dětí ve školských zařízeních č. 109/2002Sb. a zákona o výkonu ústavní a ochranné výchovy ve školských zařízeních č. 109/2002/Sb. ve znění pozdějších předpisů. Jsou zařízením určeným pro děti s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou. Všechny děti jsou tu umístěné na základě předběžného opatření s diagnostikovanými

poruchami chování, a to než ukončí povinnou školní docházku nebo přípravu na budoucí povolání.

Střediska výchovné péče, při dětských domovech se školou jsou školská zařízení, které poskytují preventivní ambulantní výchovnou péči, speciálně pedagogické nebo psychologické služby dětem s rizikem poruch chování nebo rozvinutými projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji u nichž není nařízena ústavní výchova.²⁸ (Suchý, Švancar, 1972).

7.3 Diagnostické ústavy

Pobyt v diagnostickém ústavu ve Středočeském kraji Dobřichovice u Kolína je buď nařízený soudem nebo dobrovolný, který předpokládá trojhlasnou dohodu mezi vedoucím ústavu, rodiči (zákonnými zástupci) a svěřencem samým. Dobrovolné pobyty jsou málo využívány. Naprostá většina svěřenců přichází do ústavu na nedobrovolný pobyt nařízený soudem.

Zjištěné problémy v tomto diagnostickém ústavu jsou převážně výchovné problémy dětí ve škole a rodině, agresivita šikana, absence, problémy třídních kolektivů, problémy s autoritami, experiment s drogou a osobní problémy.

Tomuto zařízení se velmi daří prevence sociálně patologických jevů. Je zde kladen velký důraz na systematickou práci s rodinnou. Péče je tady komplexní s návazností na jiná odborná pracoviště. Je zde odborný personál, který se minimálně mění.²⁹

Ve většině diagnostických ústavech pro mládež má většina svěřenců vzdělávání na úrovni 6 -7 třídy základní školy. (Matoušek, 2011). Diagnostické a výchovné ústavy jsou určeny pro děti a mládež s vážnými výchovnými problémy. Kontakt na ně je možný přes sociální odbor jakéhokoliv městského úřadu Středočeského kraje. (Suchý, Švancar, 1972).

²⁸ (Dětské domovy s ústavní péčí) Dostupné na: www.ddledce.cz

²⁹ (Diagnostické ústavy) Dostupné na: www.dud.cz/svp-kolin.html

7.4 Výchovné ústavy

Výchovný ústav ve Středočeském kraji Kutná hora pečuje o chlapce starší patnácti let. Do výchovného ústavu nastupují mladiství na základě rozsudku soudu, který jim nařídil ústavní výchovu, na základě soudního usnesení o předběžném umístění v ústavu.

Pobyt probíhá ve třech etapách:

První etapa je zkušební období, v němž je chlapcům dána možnost adaptace na nové podmínky. Úkolem všech členů skupiny a vychovatelů je pomoci novému členu.

Druhá etapa je připravování podle individuálního plánu k plynému nekonfliktnímu přechodu do běžného života, zejména v oblasti profesionální přípravy osobnosti, sociálních vztahů a podobně.

Třetí etapa je zaměřena na intenzivní přípravu samostatné existence chlapců spočívající v posílení právního vědomí, komunikace s úřady, konkretizaci životních cílů bydlení, práce, partnerský vztah a podobně.

Tito chlapci navštěvují školy mimo ústav. Většinou jsou to střední odborná učiliště, která mají různé profesionální zaměření.³⁰

Výchovný ústav poskytuje dlouhodobou péči. Hlavním úkolem je příprava na budoucí existenci a pracovní zařazení. Pobyt tady trvá několik měsíců až let. Pracují zde speciální pedagogové, vychovatelé, psychologové, sociální pracovníci a učitelé odborného výcviku. (Suchý, Švancar, 1972).

Režim dne:

Viz: Příloha č. 13

7.5 Vězení

Chtěla bych upozornit na jediné vězení pro mladistvé v ČR. Jedná se o Boletice. Jsou zde umístěni mladiství pachatelé i ze Středočeského kraje. Například 14-letý vrah spolužačky Barunky Němečkové z Kladenska. Byl vychováván prarodiči. Další 13-letý

³⁰ (Výchovné ústavy) Dostupné na: www.vukh.cz

vrah své stejně staré sousedky z obce Velké Čičovice u Kladna. Tento chlapec byl od malička agresivní, vyrůstal v neúplné rodině. Dívku zavraždil pod vlivem psychotropních látek.

Tento ústav je pro děti, které spáchaly závažný trestný čin, například někoho zavraždily. Odborníci se brání, aby se boletickému ústavu říkalo vězení, tím jak to v něm funguje, ho přesto připomíná. Chovanci spí v pokojích maximálně po dvou. V místnosti je jen jedna nebo dvě postele. Dveře do pokojů jsou z nerozbitného materiálu, v oknech je mříž a nerozbitné sklo. Umyvadla a záchody jsou z kovu. Vchod do oddělení je pevně uzavřen, děti hlídají kamery.³¹

Vězení má přísně střežené oddělení, kde je dvanáct dětí. Jsou rozděleny do dvou skupin po šesti. Každá skupina má tři vychovatele. Chovanci zde zůstávají do patnáctého roku. Poté jsou přeřazeni do výchovných ústavů s ochrannou výchovou. Pokud se nedopustí něčeho závažného, odcházejí z ústavu s čistým rejstříkem trestů.

7.6 Výchovná opatření

Výchovná opatření Středočeského kraje strategie prevence kriminality jsou nejmírnějším druhem opatření ukládaných mladistvým. Účelem tohoto opatření je usměrnit způsob dosavadního života. Tímto opatřením by se měla zajišťovat výchova dětí a mládeže.³²

Dle § 15 odst. 2 zák. mládeže výchovnými opatření jsou:

- ✓ Dohled probačního úředníka (§ 16) – v průběhu trestního řízení může být mladistvý pod dohledem probačního úředníka, ten sleduje chování mladistvého a výchovné působení rodiny. Probační úředník je vyloučen při nepodmíněném uložení trestu odnětí svobody.
- ✓ Propagační programy (§ 17) – jde o resocializaci, program zahrnuje psychologické poradenství, terapeutické programy, obecně prospěšné činnosti, vzdělávání, doškolování a rozvíjení dovedností mladistvého.

³¹ (Vězení pro mladistvé) Dostupné na: www.centrum.cz/tema/boletice

³² (Výchovná opatření) Dostupné na: www.kr-stredocesky.cz/portal

- ✓ Výchovné povinnosti (§ 18) – jedná se o vhodnou doplňující sankci, kterou může mladistvému uložit soud. Jedná se o takové sankce: uložit peněžitý trest, společensky prospěšné činnosti, vyrovnat se s poškozeným, bydlení s osobou odpovědnou za jeho výchovu, podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, podrobit se terapiím, vzdělávání a podobně.
- ✓ Výchovná omezení (§ 19) – soud může uložit sankce dle závažnosti viny. Může se jednat o takové sankce: nezdržovat se na určitém místě, nestýkat se s určitými osobami, nezneužívat návykové látky, neúčastnit se hazardních her, výherních automatů a podobně.
- ✓ Napomenutí s výstrahou (§ 20) – soud za přítomnosti rodičů, nebo zákonného zástupce vytkne mladistvému jeho protiprávní čin. Upozorní ho na konkrétní důsledky, které mu dle zákona hrozí v opakované trestné činnosti. Lze uložit tyto opatření: v případě podmíněného odsouzení nebo podmíněného odložení peněžitého opatření nesmí být doba trvání delší než stanovená zkušební doba, lze ukládat samostatné opatření nebo současně vedle jiného opatření.³³

7.7 Ochranná opatření

Ochranná opatření Středočeského kraje jsou samostatnou kategorií trestně právních sankcí podle (§ 36). Tato opatření jsou určitou újmou a omezením osobní svobody a práv toho, komu jsou ukládána. Jsou nevyhnutelným prostředkem, který se stává účinným. Jsou zásadě ukládána Středočeským krajským soudem v trestním řízení. Výjimečně se můžou ukládat i v občanskoprávním řízení, a jsou plně vynutitelná státní mocí. Rozhoduje se o nich vždy podle zákona účinného v době, kdy se ukládají. Výkon ochranných opatření se nepromlčuje, ani nemůže dojít k jejich prominutí milosti prezidenta republiky. Ochranná opatření podle trestního zákoníku (§ 98 až § 104).

Viz: Příloha č.14

³³ (Ochranná opatření v trestním zákoníku) Dostupné na: www.pravniradce.ihned.cz/l-40206950-ochrana-opatření-v-trestním-zákoníku

Ochranná opatření lze uložit všem kategoriím pachatelů, ochranou výchovu lze uložit pouze mladistvému.³⁴

7.8 Trestní opatření

Trestní opatření Středočeského kraje je nejpřísnější druh trestně právních následků mladistvých. Toto opatření můžou dávat okresní soudy Středočeského kraje:

- ✓ Okresní soud v Benešově
- ✓ Okresní soud v Berouně
- ✓ Okresní soud v Kladně
- ✓ Okresní soud v Kolíně
- ✓ Okresní soud v Kutné Hoře
- ✓ Okresní soud v Mělníku
- ✓ Okresní soud v Mladé Boleslavi
- ✓ Okresní soud v Nymburce
- ✓ Okresní soud v Příbrami
- ✓ Okresní soud v Rakovníku

Podstatným rysem je způsobení újmy mladistvému. Uložení trestního opatření by mělo být v přímé úměře ke spáchanému provinění. Výčet trestních opatření je proti výčtu trestů v trestním zákoně přizpůsoben zvláštnostem mladistvých pachatelů. Trestní opatření se ukládá podle závažnosti trestného činu:

Viz: Příloha č.15

7.9 Probační a mediační služba

Probační a mediační služba ve Středočeském kraji byla zřízena podle tohoto zákona č. 257/2000Sb. Nachází se v těchto regionech:

- ✓ Benešov

³⁴ (Ochranná opatření v trestním zákoníku) Dostupná na: www.pravniradce.ihned.cz./1-40206950-ochrana-opatreni-v-trestnim-zakoniku

- ✓ Beroun
- ✓ Kladno
- ✓ Kolín
- ✓ Kutná Hora
- ✓ Mělník
- ✓ Mladá Boleslav
- ✓ Nymburk
- ✓ Příbram
- ✓ Rakovník

Je to organizovaná složka státu, kdy úkolem PSM je přispívat k naplňování trestní spravedlivosti zejména zprostředkováním společensky prospěšného a účinného řešení konfliktů spojených s trestnou činností mladistvých ve Středočeském kraji. Dále vytváří podmínky pro uplatnění alternativních postupů v trestním řízení, zajišťuje výkon alternativních trestů a nalézá účinné reakce na konkrétní trestný čin – provinění. Za tím účelem provádí PMS úkony probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení mladistvých. V souvislosti s trestním řízením ve věcech mladistvých se rozšířila působnost také PMS, kdy se ve všech stádiích uplatní její činnost. Zde je kladen důraz na individuální zacházení s mladistvými, na jejich motivaci k dodržování práva nebo řešení jejich trestních věcí s co nejméně stigmatizujícím účinkem. Zákon předpokládá v ustanovení § 36 ZSM spolupráci orgánů činných v řízení podle tohoto zákona s Propagační mediační službou.

V případném řízení Probační a mediační služba zjišťuje poměry obviněného mladistvého a vypracovává o nich komplexní zprávy. Dále vytváří podmínky pro využití odklonů a projednává s obviněným možnost dohody s poškozeným o náhradě škody, kterou svým jednáním způsobil, dohody o narovnání nebo splnění jiných podmínek umožňujících tyto alternativní způsoby řešení, dále také vykonává dohled nad chováním mladistvých obviněných osob, u kterých bylo rozhodnuto o propuštění z vazby, nebo o nahrazení vazby probačním dohledem.³⁵

³⁵ (Probační a mediační služba) Dostupné na: www.pmscr.cz

V řízení před soudem vedle činností prováděných v případném řízení také projednává splnění podmínek pro využití alternativních postupů a uložení trestů nespojených s odnětím svobody mladistvého. Co se týče vykonávacího řízení, je v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže vedle ustanovení upravujících probačního úředníka uvedeno v ustanovení § 16 a § 80 ZSM nově vymezena rámcová úprava působení Probační a mediační služby při výkonu ostatních rozhodnutí ve věcech mladistvých.

Probační a mediační službě je zde uložen velmi široký okruh činností, který zahrnuje jednak dohled nad mladistvými, jednak provádění úkonů směřujících k tomu, aby mladistvý vedl ve zkušební době spořádaný život, pokud samotný dohled uložen nebyl a bylo rozhodnuto o propuštění mladistvého z vazby za současného uložení dohledu, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o podmíněné upuštění od trestního opatření s dohledem, o uložení obecně prospěšných prací za současného uložení výchovného opatření.

Z těchto důvodů je Probační a mediační službě oznamováno zahájení trestného stíhání mladistvého a vzetí mladistvého do vazby, dále ji je přiznáno právo účastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání v řízení v trestních věcech mladistvých a jednání ve věci dítěte mladšího patnácti let. Je ji doručován opis rozsudku. Probační a mediační službě je také přiznáno oprávnění podávat návrhy podle ustanovení § 81 a § 83 až § 87 ZSM.

Probační úředník může být i ve vykonávacím řízení pověřen předsedou senátu zajišťováním potřebných údajů o mladistvém a jeho poměrech. Dalšími specifickými úkoly Probační a mediační služby je pomoc, péče a prevence. To se projevuje při pomoci poškozeným a dalším dotčeným osobám odstraňovat následky trestného činu. Organizuje speciální sociální a terapeutické programy práce s obviněnými mladistvými, kteří jsou pod vlivem drog nebo alkoholických nápojů. Dále zastřešuje resocializační programy.

Pojem probace znamená organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným kontrola výkonu trestu nespokojených s odnětím svobody, včetně uložených omezení nebo povinností, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu.

K mediaci bych uvedla v krátkosti, že se jedná o dobrovolný proces, při němž konfliktní strany za účasti neutrální třetí osoby, odborníka na efektivní vyjednávání (mediátora), společně hledají možné řešení sporu. Mediací se rozumí zprostředkování za účelem řešení sporů mezi obviněným a poškozením za účasti mediátora a činností směřující k urovnání konfliktního stavu, které jsou vykonávány v souvislosti s trestním řízením.

Velmi důležité je:

Orgán sociálně-právní ochrany dětí – právní úprava sociálně právní ochrany dětí – (OSPOD) jsou obsaženy v zákoně č. 359/199 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. Orgánem sociálně-právní ochrany dětí je obecní úřad, s rozšířenou působností, krajský úřad, ministerstvo a úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí pro vztahy s cizinou.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí má v řízení v trestných věcech mladistvých postavení samotného procesního subjektu a jeho úkolem je v tomto řízení přispět svou činností k objasnění věcí a naplnění výchovného účelu řízení. K tomuto se používá procesní oprávnění stanovená v ZSM. Například se jedná o oprávnění být okamžitě informován o zahájení trestního stíhání mladistvého a vzetí do vazby, povinnost vypracovat pro účely dokazování komplexní zprávy o poměrech mladistvého, právo účastnit se na hlavním řízení a veřejném zasedání a právo činit návrhy.

OSPOD také vystupuje v pozici kolizního opatrovníka k výkonu oprávnění zákonného zástupce podle ustanovení § 37 odst. 2 ZR v případech, kdy v trestním řízení ve věcech mladistvých nemůže zákonný zástupce vykonávat svá práva sám nebo z důvodu kolize zájmu zákonného zástupce a mladistvého v trestním řízení. Nezávislé postavení OSPOD v trestním řízení mladistvých a řízení ve věcech dětí mladších patnácti let je nezastupitelné a na jeho účast zde se klade zvláštní důraz. I přesto zákon nezbytně nevyžaduje jeho účast na hlavní líčení a veřejném zasedání a postačí OSPOD o těchto informovat.

Za další důležité ustanovení § 36 ZSM, které považuje, aby orgány činné v trestním řízení postupovali v řízení ve spolupráci s příslušnými OSPOD. V praxi je uplatňováno, že je OSPOD zván k úkolům prováděným s mladistvými obviněnými nebo seznamován s výsledky vyšetřování, ačkoliv to není přímo zákonem stanoveno. S tímto také souvisí ustanovení § 33 a § 34 ZSPOD, kde je stanoveno, že příslušný OSPOD

účastní trestního řízení vedeného proti mladistvému a spolupracuje také se státním zastupitelstvím při řešení sociálních a výchovných problémů dětí.

OSPOD spolupracuje i s věznicemi a jeho zaměstnanec je povinen navštívit dítě umístěné ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody alespoň jednou za tři měsíce. Má za úkol projednat s ním možnost zaměstnání nebo přípravy na budoucí povolání nebo zaměstnání po ukončení výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

V neposlední řadě má OSPOD funkci, která se má zaměřit na to, aby děti nevedly zahálčivý nebo nemravný život zejména zanedbáváním povinné školní docházky, používání alkoholických nápojů či psychotropních látek, provozování prostituce a podobně. Dále se má zajímat o mladistvé, kteří spáchali trestný čin a děti mladší patnácti let, které spáchaly čin jinak trestný – zaměřit svoji pozornost také na využívání volnočasové aktivity těchto dětí na děti vyhledávající styk s fyzickými osobami nebo skupinami osob požívající alkoholické nápoje a návykové látky nebo osoby, které páchají trestnou činností.³⁶

³⁶ (Probační a mediační služba) Dostupné na: www.pmscr.cz

ZÁVĚR

Rozpad rodiny má velice negativní dopad na vývoj dítěte. Děti kompenzují ztrátu jednoho z rodičů a ztrátu rodinného zázemí, v nichž se rozvíjí záporné jevy společnosti.

Důležité je, aby se u dětí od samého počátku výchovy (ať v úplné či neúplné rodině) vytvářel pozitivní vztah k rodičům, ke škole, ke společnosti. Společnost dětem dává dostatek možností, aby se rozvíjely ve zdravé a schopné bytosti.

Důkazem toho je lékařská péče, vybavení škol, vzdělání pedagogové nebo vychovatelé. Dítěti by mělo být umožněno, aby s citem a rozumem podle finančních možností se vzdělávalo, normálně se chovalo a stalo se úspěšným v kulturní společnosti.

Vliv společnosti se odráží v životě rodiny a prostřednictvím rodiny působí i na výchovu dítěte. Výchovu dítěte nelze oddělit od celkového stavu společnosti. Celá společnost má velice vážnou morální odpovědnost. Odpovědnost za výchovu každého jednotlivého dítěte i za výchovu veškeré naší mládeže. Vážnou odpovědnost nutno brát vážně!

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

BOUŘA, V. *Vybraná témata z kriminologie*. Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 2007. 105 s. ISBN 978-80-73-68-309-2.

ČÁP, J. *Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy*. Praha: Praha, 1996. 302 s. ISBN 80-85866-15-3.

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Univerzita Karlova: Praha, 1993. 415 s. ISBN 80-7066-534-3.

DVOŘÁČEK, J. *Kompedium pedagogiky*. Univerzita Karlova v Praze: Praha, 2009. 176 s. ISBN 978-80-7290-405-1.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Univerzita Karlova v Praze: Praha, 2003. 105 s. ISBN 80-7290-128-1.

LANGER, L., ŠTEFLÍČKOVÁ, E., *Pedagogika 1*. Pedagogická fakulta OU: Ostrava, 1996. 245 s. ISBN 80-7042-066-9.

MATOUŠEK, O., KRONFOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Portál: Praha, 2011. 344 s. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Slon: Praha, 1993. 124 s. ISBN 80-901424-7-8.

MATOUŠEK, O. *Práce s rizikovou mládeží*. Portál: Praha, 1996. 87 s. ISBN 80-7178-064-2.

MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Grada Publishing a. s.: Praha, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.

MEČÍŘ, J. *Zneužívání alkoholu a nealkoholových drog u mládeže*. Avicenum, zdravotnické nakladatelství: Praha, 1989. 160 s. ISBN 08-005-90.

PAULÍK, K. *Základy psychologie*. Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 1998. 80 s. ISBN 80-7042-518-0.

PAULÍK, K. *Základy vývojové psychologie*. Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 2005. 80 s. ISBN 80-7368-039-4.

ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Portál: Praha, 1995. 173s. ISBN 80-7178-049-9.

SUCHÝ, O., ŠVANCAR, Z. *Mládež a kriminalita*. Melantrich: Praha, 1972. 272 s. ISBN 32-028-72.

SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. Vysoká škola Evropských a regionálních studií: České Budějovice, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.

ŠVANCAR, Z., OSMANČÍK, O. *Kriminalita mládeže*. Praha, Malá strana: Praha, 1968. 212 s. ISBN 36-027-68-02/41.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie problémových dětí a mládeže*. Technická univerzita v Liberci: Liberec, 2000. 125 s. ISBN 80-7083-369-6.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I. Dětství a dospívání*. Univerzita Karlova v Praze: Praha 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VANTUCH, P. *Kriminalita mládeže a její prevence*. Nakladatelství Horizont: Praha, 1984, s. 139.

VANTUCH, P. *Drogy a kriminalita*. Univerzita J. E. Purkyně: Brno, 1990. 171 s. ISBN 80-210-0169-0.

VLASTNÍK, J. *Televizní násilí a zákon*. Votobia v Olomouci: Praha, 2005. 248 s. ISBN 80-7220-245-6.

ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Aleš Čeněk s.r. o: Dobrá Voda u Pelhřimova, 2002. 232 s. ISBN 80-86473-08-2.

Právní předpisy

Zákon č. 218/2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a změně některých zákonů.

Zákon č. 141/1961 Sb., O trestním řízení soudním, ve znění pozdějších novel.

Zákon č. 359/1999 Sb., O sociálně právní ochraně dětí.

Zákon č. 257/2000 Sb., O Propagační a mediační službě.

Zákon č. 561/2004 Sb., O předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělání.

Zákon č. 109/2002 Sb., Zařízení náhradní ústavní péče.

Zákon č. 359/199 Sb., O sociálně právní ochraně dětí.

§ 15. odst.2 zák. Druhy ochranných opatření.

§ 17. Výkon ochranné výchovy.

§ 18. Změna způsobu výkonu ochranné výchovy.

§ 19. Ukládání a druhy výchovných opatření.

§ 20. Dohled probačního úředníka.

§ 36. Zahlazení odsouzení.

§ 98 až 104. Výkon vazby a trestu odnětí svobody. Dítě mladší patnácti let. Zahájení řízení. Účastníci řízení. Jednání. Opatření. Uveřejnění výsledků řízení.

§ 36 ZSM. Přenesení pravomocí soudu poručenského.

§ 16 a § 80 ZSM. Dozor na výkon trestu. Přeražení mladistvého.

§ 81 a § 83 až § 87 ZSM. Výkon dohledu probačního úředníka. Výkon ochranné výchovy. Prodloužení ochranné výchovy.

§ 37 odst. 2 ZR. Osobní a odborné předpoklady.

Ostatní zdroje internetové (internetové vnitřní policejní sítě)

www.kdem.vse.cz/resources10/PDFstudenti/Langhamrova.pdf

www.clanky.rvp.cz/clanek/o/n/1939. Prevence sociálních deviací

www.policie.cz/clanek/zlodeji-drahych-kovu-dopadeni.aspx

www.policie.cz/clanek/kriminaliste-dopadli-pachatele

www.czso.cz/csu.nsf/informace/czam080511analyza11.doc

www.stem.cz/tisk.php?id=165

www.mp.mmdecin.cz/?q=prevence.vandalismus-vytrznictvi

www.egari.cz/publiweb/mze/legislativa/ostatni100303468.html Legislativa a protiprávní činy dětí a mládeže-[online].[cit.2012-05-14]

www.StrategiePrevenceKriminality.cz zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2010 – 2012

www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/kradez-neopravnene-uzivani-cizi-veci

www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus

www.nicm.cz/prostitute-legislativa

www.pravniradce.ihned.cz/1-40206950-ochrana-opatreni-v-trestnim-zakoniku

www.gabrielangel.estranky.cz/clanky/psychologie/muhlpacher-zavislosti.html

www.policie.cz/clanek/kriminaliste-dopadli-pachatele-keri-se-dopustili.aspx

[www.OdborneucilisceaPraktickaSkolaKladnoVrapice](http://www.OdborneucilisceaPraktickaSkolaKladnoVrapice.cz)

www.cizinec.com/deti-nadeje-promo2003

www.Antidrog.webzdarma.cz/lecebny.htm

www.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-roky-2000-az-2012.asp

www.dud.cz/svp-kolin.html

www.Benesov-city.cz/VismoOnline

www.ddledce.cz

www.vukh.cz

www.kr-stredocesky.cz/portal

www.centrum.cz/tema/boletice

[www. Probační a mediační služba pmscr.cz](http://www.Probační a mediační služba pmscr.cz)

Seznam použitých zkratk

MŠMT - Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí.

ZSPOD – Pěstounská péče. Základní listina práv a svobod.

IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Seznam příloh

Příloha č. 1 Typy závislostí: přehled typů závislostí na návykových látkách.

Příloha č. 2 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2001.

Příloha č. 3 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2002 do 31. 12. 2002.

Příloha č. 4 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2003 do 31. 12. 2003.

Příloha č. 5 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2005.

Příloha č. 6 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2006.

Příloha č. 7 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2007.

Příloha č. 8 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2008.

Příloha č. 9 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009.

Příloha č. 10 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010.

Příloha č. 11 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011.

Příloha č. 12 Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012.

Příloha č. 13 Režim dne ve výchovném ústavu.

Příloha č. 14 Ochranná opatření podle trestního zákoníku (§ 98 až § 104).

Příloha č. 15 Trestní opatření.

Přílohy

Příloha č.1

Typy závislostí: přehled typů závislostí na návykových látkách (Zvolský 1997).³⁷

- a) Alkoholo- barbiturátový typ – je jedním z nejčastějších typů, patří sem závislost na alkoholu, barbiturátech, ale i na nejnovějších nebarbiturátových hypnotikech a sedativech. Vedle uvedeného alkoholu jsou to Amobarbital, Noxyron, Diazepam a další.
- b) Amfetaminový typ – je charakterizován drogami, jejíž účinek je povzbuzující. Do této skupiny se zařazuje Amfetamin, Psychoton, Ritalin, a Centedrin. Do této skupiny se také řadí Efedrin a jeho deriváty, jako je Pervitin a jemu podobné látky.
- c) Cannabisový typ – jsou to různé drogy, které se získávají z indického konopí. Marihuana – sušená nať lístků a okvěti plněná do cigaret. Je jednou z nejčastějších drog, kterou užívá mládež.
- d) Halucinogenní typ – obsahuje řadu látek, z nichž nejvíce byl zneužíván lysergamid kyseliny isonikotinové-LSD. Ostatní druhy jsou u nás méně dostupné a proto méně užívané.
- e) Kathový typ – látky obsažené v listech a dalších součástech rostliny Catha jedlá, mající na nervovou soustavu účinky podobné Kofeinu nebo Amfetaminu.
- f) Opiátový typ – tento typ se nazývá morfinový. Základní látkou je opium a jeho deriváty. Patří sem tyto typy Morfin, Kodein, Heroin a Metadon.
- g) Solvenciový typ – jsou to organická rozpouštědla, kterými jsou cyklické uhlovodíky, inhalační anestetika a narkotika.

³⁷ (P. Zvolský, Typy závislosti). Dostupné na: www.gabrielangel.estranky.cz/clanky/psychologie/muhlpacher—zavislosti.html

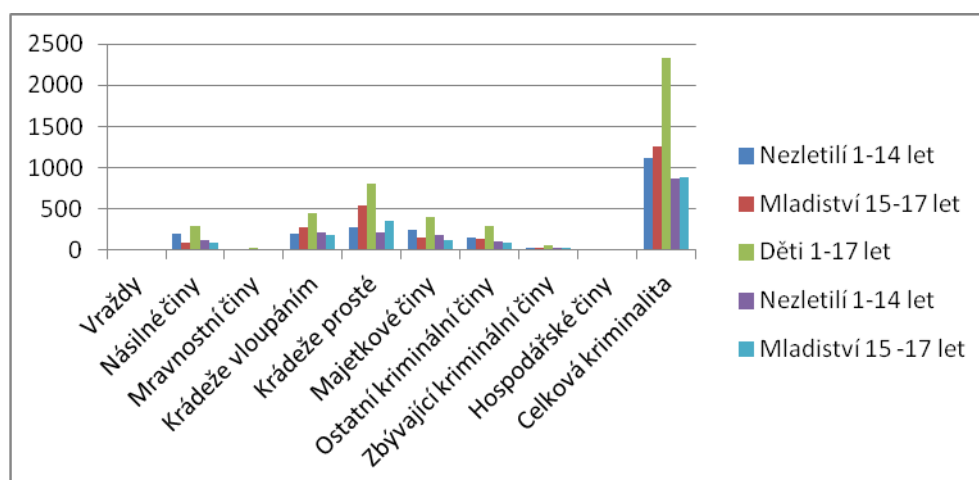
- h) Tabákový typ – používá se v různých formách: cigarety, dýmky, doutníky, žvýkají se tabákové listy nebo šňupání tabákové drtě. Tabakismus je velmi rozšířený u dětí a mládeže.
- i) Kofeinový typ.
- j) Antipyretiko-analgetický typ.
- k) Neuroleptický typ.
- l) Antidepresivní typ.

Příloha č. 2

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2001.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	1	1	0	1
Násilné činy	198	91	286	119	90
Mravnostní činy	8	19	27	8	17
Krádeže vloupáním	202	270	452	210	185
Krádeže prosté	276	541	813	212	348
Majetkové činy	242	156	394	185	118
Ostatní kriminální činy	156	141	296	98	94
Zbývající kriminální činy	29	25	54	27	27
Hospodářské činy	4	11	15	3	7
Celková kriminalita	1115	1255	2338	862	887

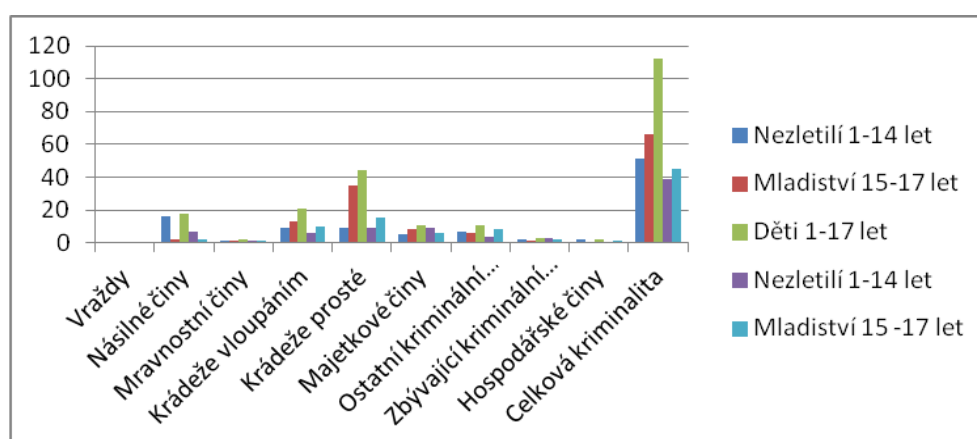
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2001.asp

Příloha č. 3

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2002 do 31. 12 2002.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	16	2	18	7	2
Mravnostní činy	1	1	2	1	1
Krádeže vloupáním	9	13	21	6	10
Krádeže prosté	9	35	44	9	15
Majetkové činy	5	8	11	9	6
Ostatní kriminální činy	7	6	11	4	8
Zbývající kriminální činy	2	1	3	3	2
Hospodářské činy	2	0	2	0	1
Celková kriminalita	51	66	112	39	45

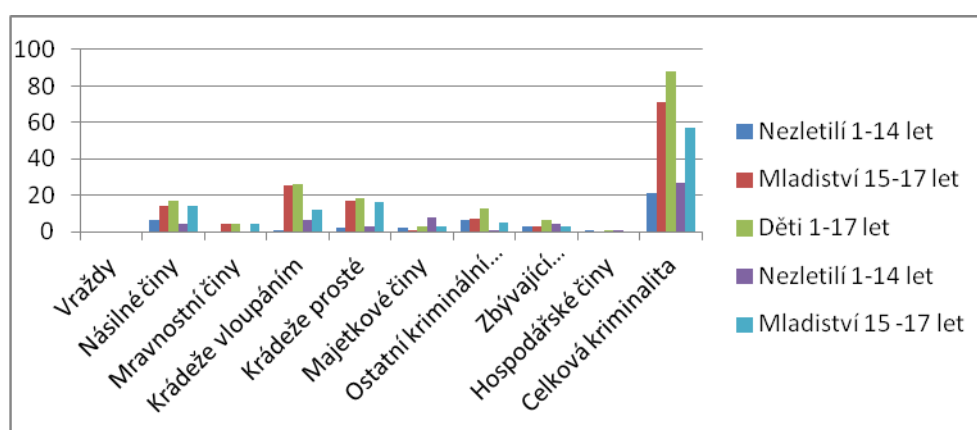
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2002.asp

Příloha č. 4

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2003 do 31. 12 2003.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	6	14	17	4	14
Mravnostní činy	0	4	4	0	4
Krádeže vloupáním	1	25	26	6	12
Krádeže prosté	2	17	18	3	16
Majetkové činy	2	1	3	8	3
Ostatní kriminální činy	6	7	13	1	5
Zbývající kriminální činy	3	3	6	4	3
Hospodářské činy	1	0	1	1	0
Celková kriminalita	21	71	88	27	57

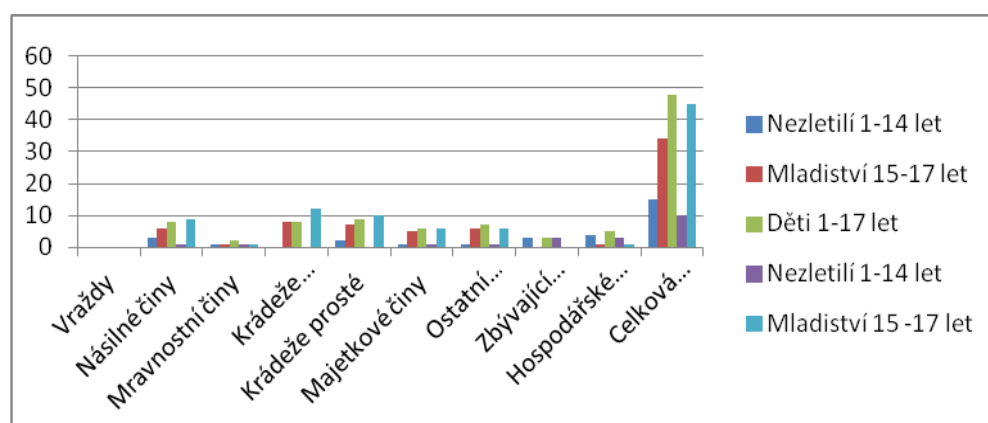
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2003.asp

Příloha č. 5

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2005 do 31. 12 2005.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	3	6	8	1	9
Mravnostní činy	1	1	2	1	1
Krádeže vloupáním	0	8	8	0	12
Krádeže prosté	2	7	9	0	10
Majetkové činy	1	5	6	1	6
Ostatní kriminální činy	1	6	7	1	6
Zbývající kriminální činy	3	0	3	3	0
Hospodářské činy	4	1	5	3	1
Celková kriminalita	15	34	48	10	45

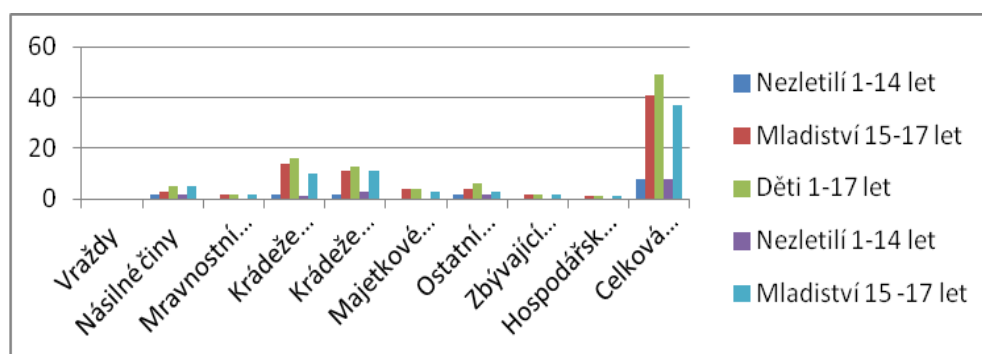
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2005.asp

Příloha č. 6

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2006 do 31. 12 2006.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	2	3	5	2	5
Mravnostní činy	0	2	2	0	2
Krádeže vloupáním	2	14	16	1	10
Krádeže prosté	2	11	13	3	11
Majetkové činy	0	4	4	0	3
Ostatní kriminální činy	2	4	6	2	3
Zbývající kriminální činy	0	2	2	0	2
Hospodářské činy	0	1	1	0	1
Celková kriminalita	8	41	49	8	37

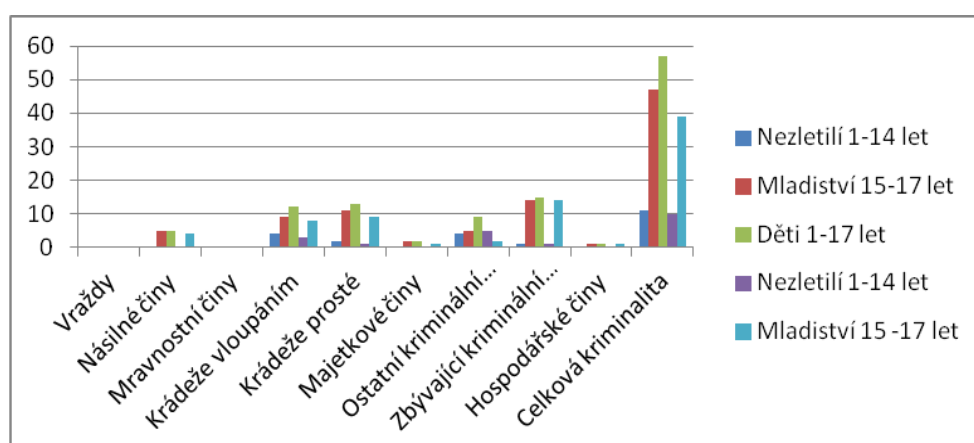
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2006.asp

Příloha č. 7

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2007 do 31. 12 2007.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	0	5	5	0	4
Mravnostní činy	0	0	0	0	0
Krádeže vloupáním	4	9	12	3	8
Krádeže prosté	2	11	13	1	9
Majetkové činy	0	2	2	0	1
Ostatní kriminální činy	4	5	9	5	2
Zbývající kriminální činy	1	14	15	1	14
Hospodářské činy	0	1	1	0	1
Celková kriminalita	11	47	57	10	39

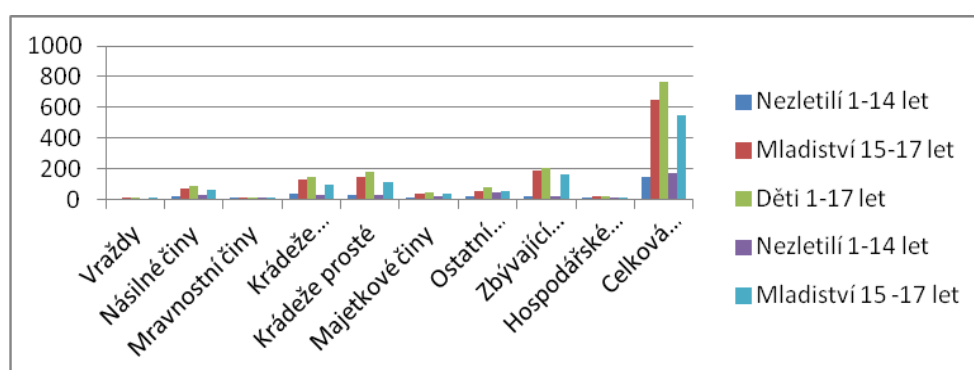
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2007.asp

Příloha č. 8

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2008 do 31. 12 2008.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného Činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	1	1	0	1
Násilné činy	19	73	90	25	64
Mravnostní činy	3	11	14	1	13
Krádeže vloupáním	34	132	145	32	99
Krádeže prosté	31	146	176	32	109
Majetkové činy	14	33	47	19	35
Ostatní kriminální činy	24	53	75	42	57
Zbývající kriminální činy	19	184	203	16	161
Hospodářské činy	2	16	18	4	13
Celková kriminalita	146	649	769	171	552

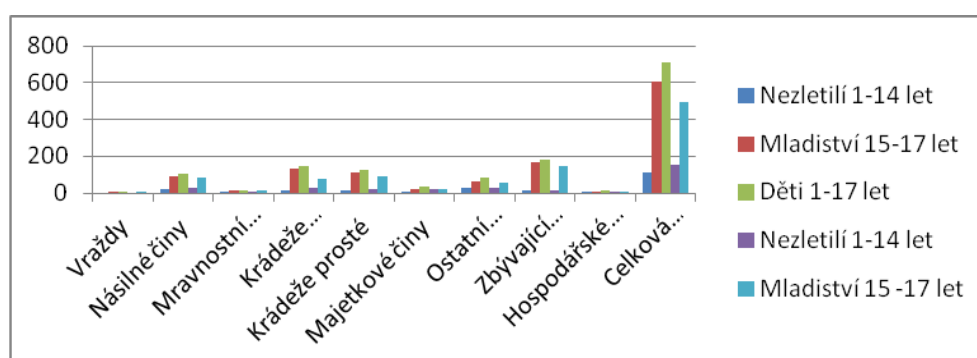
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2008.asp

Příloha č. 9

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2009 do 31. 12 2009.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	2	2	0	3
Násilné činy	19	89	108	25	83
Mravnostní činy	1	13	14	9	12
Krádeže vloupáním	12	134	145	29	80
Krádeže prosté	18	109	126	21	88
Majetkové činy	11	22	32	21	20
Ostatní kriminální činy	28	61	86	30	56
Zbývající kriminální činy	16	166	182	14	144
Hospodářské činy	4	11	15	4	11
Celková kriminalita	109	607	710	153	497

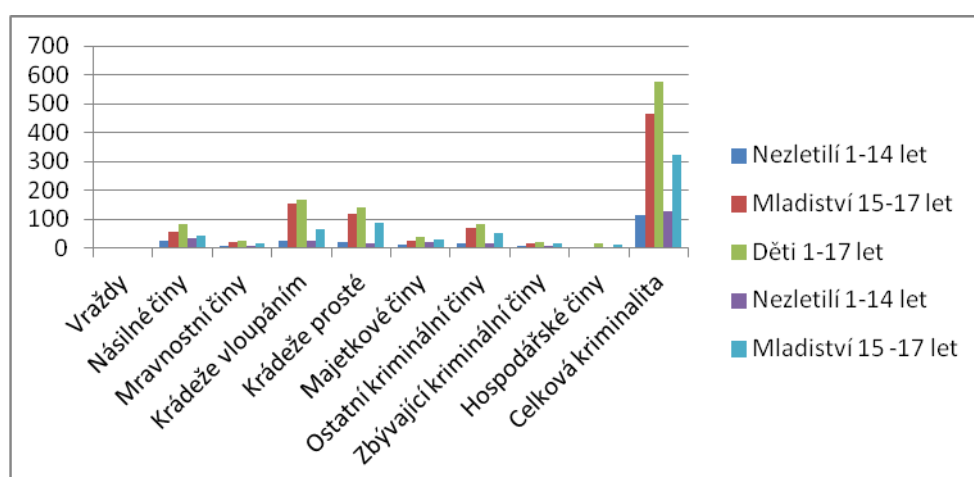

Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2009.asp

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2010 do 31. 12 2010.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	24	58	81	32	43
Mravnostní činy	6	20	26	7	18
Krádeže vloupáním	24	154	167	24	66
Krádeže prosté	22	120	140	17	88
Majetkové činy	12	27	38	19	30
Ostatní kriminální činy	16	69	84	18	52
Zbývající kriminální činy	6	15	21	6	15
Hospodářské činy	4	4	18	4	12
Celková kriminalita	114	467	575	127	324

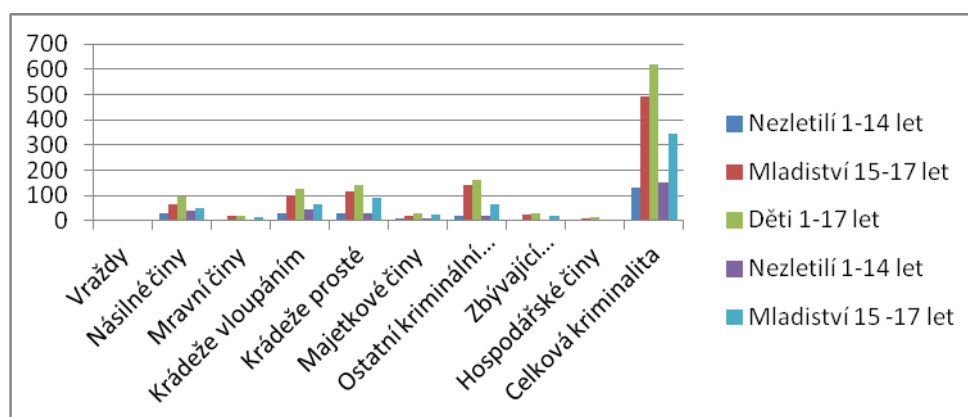
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2010.asp

Příloha č. 11

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2011 do 31. 12 2011.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	0	0	0	0	0
Násilné činy	30	66	95	38	52
Mravní činy	1	19	20	4	16
Krádeže vloupáním	31	99	126	43	68
Krádeže prosté	32	114	142	29	89
Majetkové činy	10	19	29	12	25
Ostatní kriminální činy	20	141	161	20	64
Zbývající kriminální činy	6	26	32	4	22
Hospodářské činy	3	10	13	1	7
Celková kriminalita	133	494	618	151	343

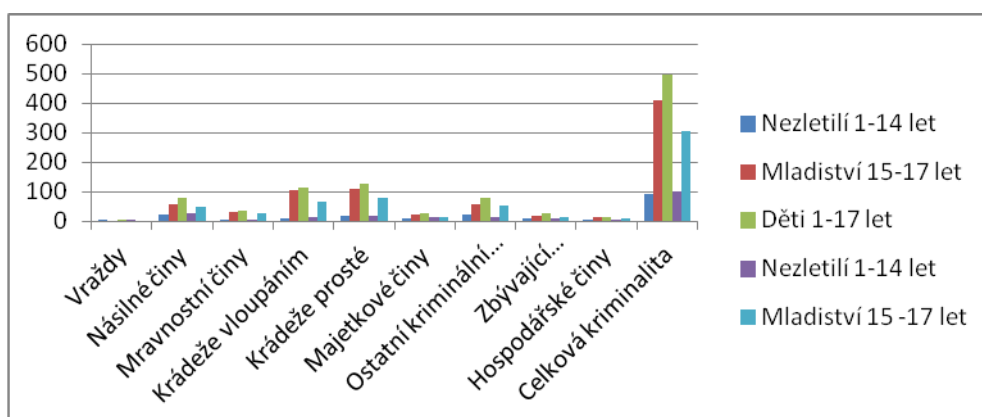
Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2011.asp

Příloha č. 12

Statistický výkaz kriminality mládeže za období od 1. 1. 2012 do 31. 12 2012.

Kraj: Středočeský

Typ spáchaného činu	Spácháno skutků			Stíháno vyšetřováno	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let	Děti 1-17 let	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15 -17 let
Vraždy	1	0	1	1	0
Násilné činy	21	58	79	28	47
Mravnostní činy	4	31	34	2	26
Krádeže vloupáním	11	104	114	13	64
Krádeže prosté	17	110	127	18	80
Majetkové činy	7	20	26	13	12
Ostatní kriminální činy	23	55	78	14	51
Zbývající kriminální činy	7	19	25	9	14
Hospodářské činy	1	13	14	1	9
Celková kriminalita	92	410	498	99	303

Zdroj: Policejní prezidium ČR. www.policie.cz/clanek/-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.asp

Režim dne ve výchovném ústavu:³⁸

- ✓ 6. 00 budíček
- ✓ 6.10-6.20 hygiena převlékání
- ✓ 6.20-6.40 snídane
- ✓ 6.40 odjezd na pracoviště nebo odchod do učeben
(skupiny se v oboru typech činností střídají)
- ✓ 13.15-14.00 návrat z pracoviště, nebo z učeben, hygiena převlékán
- ✓ 14.00-14.30 oběd
- ✓ 14.30-14.45 hodnocení dopoledních programů s bodováním
- ✓ 14.45-15.00 přestávka
- ✓ 15.00-16.30 komunita všech skupin s psychologem a mopedem
- ✓ 16.30-16.45 přestávka
- ✓ 16.45-18.00 činnost podle plánu vychovatele (vlhka, poslech hudby)
- ✓ 18.00-18.30 večeře
- ✓ 18.30-19.30 sezení skupiny jedním vychovatelem
- ✓ 19.30-20.00 sledování televizních zpráv
- ✓ 20.00-20.30 příprava klubového programu na další den.(další den je v této době klubový program)
- ✓ 20.30-20.50 druhá večeře
- ✓ 20.50-21.10 hodnocení odpoledních činností s bodováním
- ✓ 21.10-21.20 volno
- ✓ 21.20-21.35 hygiena
- ✓ 21.35 nástup společný a přesun do ložnic
- ✓ 21.45 večerka

³⁸ (Matoušek, 2011) Mládež a delikvence. Praha, Portál, ISBN 978-80-7367-825-8

Ochranná opatření podle trestního zákoníku (§ 98 až § 104):

- ✓ Ochranné léčení – musí být dokázáno, že pobyt mladistvého pachatele na svobodě by byl nebezpečný pro zájmy chráněné trestním zákonem i do budoucna, a proto je důvodná obava, že tato osoba spáchá znovu trestný čin. Soud může uložit ochranné léčení i tehdy, že pachatel spáchal trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, a zároveň je jeho pobyt na svobodě nebezpečný. Soud může uložit i ambulantní ochranné léčení. Mladistvý pachatel do lékařského zařízení dochází.
- ✓ Zabezpečovací detence – ve zdravotnictví znamená držení a léčbu nemocných včetně pachatelů trestných činů. Soud může uložit zabezpečovací detenci tehdy: spáchal-li pachatel trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, pachatel, který užívá návykové látky, a znovu spáchal závažný trestný čin. Zabezpečovací detence je krajní řešení, když jiná opatření včetně ochranného léčení již nepřicházejí v úvahu.
- ✓ Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty – soud může uložit zabrání věcí nebo jiné majetkové hodnoty, které bylo užito ke spáchání trestného činu, kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj, kterou pachatel nabyl byť jen z části za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za něj, není-li hodnota této věci zanedbatelná.
- ✓ Ochranná výchova – může být mladistvému uložena v trestním řízení soudem pro mládež pokud: o výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v jeho vlastní rodině, ve které žije, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána, prostředí v němž mladistvý žije neposkytuje záruku jeho náležité výchovy a nepostačuje uložení výchovných opatření. Soud může uložit ochranou výchovu mladistvému pouze v případě, že nepostačuje uložení některého z výchovných opatření. Ochranou výchovu může soud uložit dítěti mladšímu patnácti let, odůvodňuje-li to povaha spáchaného trestného činu.

Trestní opatření.

- ✓ Obecně prospěšné práce – horní hranice trestního opatření mladistvých je poloviční oproti ukládanému trestu dospělým pachatelům. U mladistvých se přihlíží k možnostem a jeho poměrům.
- ✓ Domácí vězení – jde o nové trestné opatření, které lze uložit od 1.1.2010. Tento trest se ukládá až na dobu dvou let. Mladistvým se navrhuje za stejných podmínek, jako dospělým pachatelům.
- ✓ Zákaz vstupu – jde také o nové opatření, které lze uložit od 1.1.2010. mladistvému může být tento trest uložen nejdéle na dobu pěti let. Jde o zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.
- ✓ Peněžní opatření – může být uloženo od 10 do 365 dnů. Denní peněžitý limit se smí pohybovat v rozmezí 100Kč – 5000Kč. Opatření lze uložit jen tehdy, je-li mladistvý výdělečně činný nebo to umožňují majetkové poměry.
- ✓ Peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu – je to pohrožení peněžitým trestem. Mladistvému se stanoví zkušební doba. Pokud se bude chovat v rámci norem, peněžitý trest bude odpuštěn.
- ✓ Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty – lze uložit tehdy, jde-li o věc, která byla použita k spáchání trestného činu. Nebo jde-li o věc získanou trestnou činností.
- ✓ Zákaz činnosti – nesmí být delší než pět let. Mladistvému nesmí být překážkou k přípravě na jeho povolání.
- ✓ Vyhoštění – lze uložit dospělým cizincům, kteří žijí v České republice a nemají zde rodinu ani azyl.
- ✓ Odnětí svobody podmíněné odložené na zkušební dobu a dohledem – zde jedná se o pohružku odnětí svobody. Mladistvému se stanoví zkušební doba. Pokud v této době se nedopustí žádného trestného činu, bude mu prominuta.

- ✓ Odnětí svobody nepodmíněné – lze uložit pokud žádná jiná opatření nevedla k nápravě. U mladistvých pachatelů se trestné činy oproti dospělým pachatelům snižují na polovinu.³⁹

³⁹ (Trestní řízení ve věcech dětí a mladistvých) Dostupné na: www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/trestni-rizeni-ve-vecech-deti-a-mladistvych